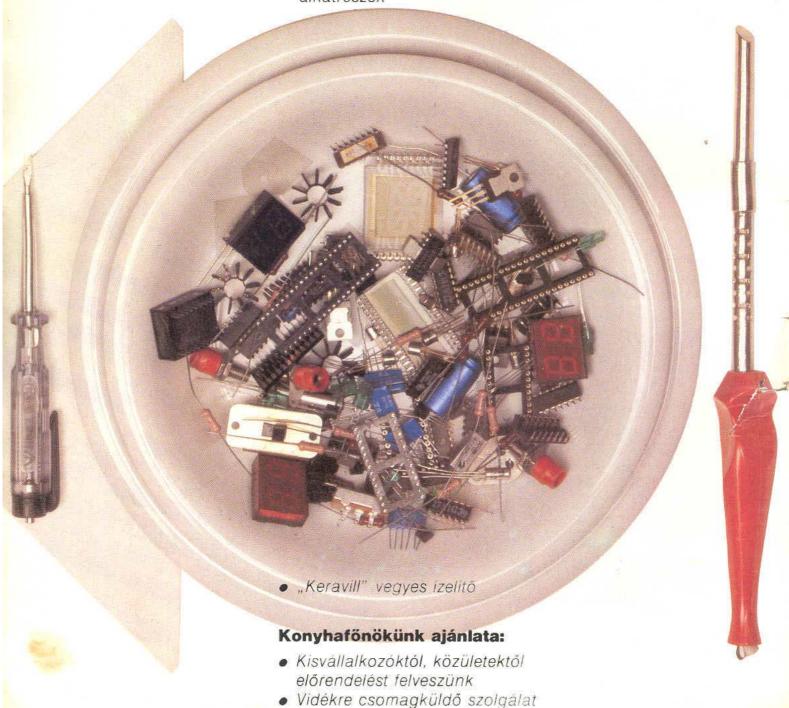

MIKRO-**ELEKTRONIKAI** MÁRKABOLT Bp. V. Múzeum krt. 11.

Kínálatunkból:

- PRIMO számítógépek
- folyadékkristályos kijelzők
- félvezetők
- ellenállások
- kondenzátorok és
- egyéb híradástechnikai alkatrészek

Tartalom

Hardver ötletek	
Kazetta kalauz Sinclairhez	
Milyen magnót, kazettákat használjunk a Spectrumhoz	
Hogyan kerüljük el a bosszúságokat	
Joystick illesztése C-16-os személyi számítógéphez	
Az illesztés kapcsolási rajza magyarázatokkal	
"Sztereo" C-64-en Kapcsolási rajz, rövid leírással	
Épitsünk bolkormányt!	
Hogyan lehet párszáz forintból némi ügyeskedéssel profi botkormányt	
késziteni. Részletes leírás, rajzokkal	
Házilag is elkészíthetől	
A Sinclair számítógépek UM 1233-E36 típusú UHF modulátor egységének ismertetése	
Egy tucat szó a mikroelektronika világából	
Kisszótár a hardver-cikkekhez	
Könyvismertetés	11
Csupa játék ZX-Spectrumra	
1001 játék és a Graphics-BASIC C-64-en	
Játékprogramok	
Sinclair ZX-81-re	9-1
Commodore VIC 20-ra	
Sharp PC-1500-ra	
Commodore C-16-ra	- 1
Commodore C-64-re	
Sinclair ZX-Spectrumra	14-
Hogyan játszd?	
Repüla, repüla C-64	
8 repülésszimulátor program ismertetése, összehasonlítása és	
értékelése. Ahogyan egy gyakorló MALÉV pilóta látja	-
Everyone's a Wally Tippek, ötletek, tanácsok, szótár, térkép	
a közkedvelt Spectrum játékhoz	- 1
Fantasztikus képregény	T E
Világ a világ végén	
Világ a világ végén Izgalmas kalandok egy visszafejlődött civilizáció bolygóján	- 1

BITVADÁSZ szórakoztató számítástechnikai magazin

Kiadja: a NÉPSZAVA Lap- ès Könyvkiadó

Felelős kiadó: Kiss Jenő igazgató. Felelős szerkesztő: Erdős Károly

Főszerkesztő: Boris Péter

Számítástechnikai szakszerkesztő: Pintér Tibor

A kiadványt tervezte: Wellner Péter

Készült az OPTIMUM Szervezési, Számítástechnikai és Innovációs Kisszövetkezet számitástechnikai és kiadványszervezői közreműködésével

Műszaki szerkesztő: Muskát Péter Szedte: a Nyomdaipari Fényszedő Üzem

Pécsi Szikra Nyomda (86-786) Felelős vezető: Farkas Gábor igazgató ISBN 963 322 411 X

Kedves bitvadászok!

Ezt a kiadványt azoknak a gyerekeknek és ját-szani szerető felnőtteknek készítjük, ajánljuk, akik elkapták korunk új fertőző betegségét, a Szemé-lyi-Számítógép-Lázat (röviden SzSzL). Ez a kór szerencsére nem halálos. Többen tülestünk már rajta. Jellemző tűnetei:

pénztárca krónikus kiűrűlése,

képernyőre szegezett, enyhén eszelős tekintet,
szapora ujjmozgások a billentyűzeten,

· értelmetlennek tűnő, angolos hangzású szavak

motyogása.

Az SzSzL járvány különösen a 8-20 éves korosztály körében terjed, de a friss szellemű, érdeklődő, játszani szerető felnőttek is könnyen elkaphatják. A fertőzés többnyire úgy történik, hogy a veszélyeztetett személy barátnál, iskolában, klubban vagy másutt letelepszik egy személyi számítógép mellé, és többet nem szabadul.

A legújabb kutatások érdekes jelenségre hívják fel a figyelmet. Az SzSzL-nek semmiféle káros hatása nincs a szervezetre, sót számos vélemény szerint kifejezetten fejleszti az agy szürkeállományát. Ezt az álláspontot képviseljűk saját tapasztalataink alapján mi is. Ezért úgy határoztunk, hogy szándékosan is terjeszteni fogjuk a SzSzt-t. Kitalál-tuk a BITVADÁSZ-t. Vadásszon a még fertőzetlenekre, és fertőzze még jobban azokat, akik már elkapták a Személyi-Számítógép-Lázat. Mindenki lehet bitvadász, aki ebben segít

Terveink szerint a BITVADÁSZ negyedévente jelenik majd meg, Minden számban lesznek hardver tanácsok, kezdőknek, haladóknak és profiknak, Ismertetjük a megjelent könyveket. Bemutatunk különféle "gyári" játékokat, részletes útmuta-tással azoknak, akik nyemi, győzni szeretnek. Minden BITVADÁSZ fűzetben sok-sok játék-

program-listát is elhelyezűnk a legkülönbőzőbb néptípusokra. De ha a bitvadászok beküldik saját készítésú játékaikat, nagy örömmel közöljük ezek közül a legjobbakat (sőt jutalmazni is fogjuk az alkotókat).

Már most, az első szám összeállításánál is nagyon el voltunk keseredve, mert a hazai gyártású gépekre (PRIMO, Homelab, HT 1080Z, TV-Computer stb.) nem találtunk közölhető játékot.

A BITVADÁSZ minden számában lesz egy-két izgalmas, fantasztikus képregény, hogy a gépre várás időszakaiban se kelljen unatkozni. Lesz még rejtvény, csere-bere, pályázat és még sok minden, amit Ti szeretnétek.

Felszólítunk Benneteket:

JATSSZUNK EGYÜTT SZÁMÍTÁSTECHNIKÁT!

Jöttök? (I/N)

10 IF INPUT = "I" THEN GOTOvább

A BITVADÁSZ szerkesztősége nevében

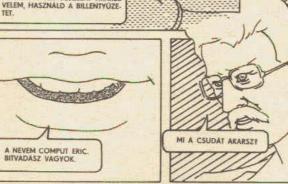
ULTUNK A SZERKESZTOSEGBEN, HUVOS OSZI DELELOIT VOLT. NYOMOGATTAM A SZAMITOGEP BILLENTYÜIT, HOGY VALAMI ERTELMESET CSIKARJAK KI BELÖLE, DE VALAHOGY SEHO GYSEM AKART MENNI A DOLOG BAMULTAM A KÉPERNYÖT ES A PROGRAMSOROK KÖZÖTT KERESGELTEM, AHOGY A KURZOR PATTOGOTI LEFELE, HITTELEN ELTÜNTEK A PROGRAMOM LEPÉSEL ELÖSZÖR AZT HITTEM ARAMKIMARADAS TÖRÜLTE AMEMÓRIÁT, MÁR ÉPPEN BOSSZANKODNI KEZDTEM VOLNA, MIKOR LEGNAGYOBB MEGDÖBBENESEMRE EGY ALAK KEZDETT KIRAJZOLÓDNI A KÉPERNYÖN.

11/11

HA NEM TÉVEDEK SZÓRAKOZTATÓ SZÁ-MITÁSTECHNIKAI KIADVÁNYT SZERETNÉ-TEK CSINÁLNI. SZÍVESEN SEGÍTELEK BEN-NETEKET ÖTLETEKKEL, TANACSOKKAL.

HOSSZU ES KALANDOS TORIENET. TALAN EGYSZER AZT IS ELMESELEM TARSULAST AJANLOK NEKTEK, DE CSAK HA ELFOGADJATOK A FELTETE-

RENDBEN. ADD ELÖ ÖKET.

FELKERITEK OLVASOJIOKAT, HOGY KULDJEK BE PROGRAMJAIKAT SZABAD VADASZATOT ENGEDTEK NEKEM A BEKULDÜTT PROGRAMOK KOZOTT. PROGRAMJAIMAT ES TORTENETEI-MET SZEPITGETËS NELKUL ADJATOK KOZPE

KCZRE
LEHETOVE TESZITEK, HOGY BITVADÁSZOKAT TOBOROZZAK OLVASOITOK KOZUL

TÖBBIEKRE NEZTEM. EN SEM VAG-HATTAM ERTELMESEBB KEPET MINT ÖK.

DOBBENTEN FORDULTAM HÄIKA, ERIC ÁLLT AZ AJTÓBAN

Ebben a részben a Sinclair gépek (ZX-81, Spectrum) magnóhasználatához adunk tanácsokat.

Alapelvként említhetjük: ne használjunk semmilyen sztereő, "szuper" magnót. Sokan úgy gondolják, hogy drágán vásárolt, hi-fi készüléku tókéletesen megfelel ezekhez a kis "vacakokhoz". Ez közkeletű tévedés.

Javasolhatjuk az igen egyszerű, de megbízható mechanikájú kazettás magnók használatát. Például az űzletekben viszonylag gyakran kapható – cimlapunkon is látható – Sanyo M 2502U tipust (a legtőbben ezt használjuk). Próbálkozhatunk ún. DATASETTE adatmagnókkal is, de sok esetben feleslegesen, legfőljebb zsebűnk látja kárát. A magyar MK 29 (Juno) – rokonszenves árfekvése ellenére – nem kifejezetten alkalmas számítőgépes célokra.

Néhány tippet adunk a kazettákkal kapcsolatban is.

- NE használjunk 90, 120 perces kazettát!
- Krómdioxidos, metál stb. szalagot csak akkor vásároljunk, ha magnónkon van ilyen kapcsoló-állás. Egyébként bátran döntsünk a normál (ferro) kazetta mellett
- Különböztessünk meg:
 al archiválandó (pl. játéktár)
 b) munka (pl. program adatállományához)

c) segéd (pl. másolók, utilityk, tool-ok stb.)

kazettatipusokat

- a) Archiválási célra a 60 perces kazetták a legjobbak (ügyeljünk a minőségre, hiszen hosszútávú tárolás a cél: SONY, TDK, AGFA, Scotch sta a javasolt gyártók. Egészséges gyanakvással fogadjuk a "névtelen" márkákat. Jegyezzük fel ceruzával (pl. a kazettaborítót kifordítva) a programok számlálóállását. Igy nem kell feleslegesen keresgélnünk. Az se rossz, ha fűzetet vezetünk programjainkról.
- b) A munkakazetta hosszát az adatállomány hosszúsága határozza meg, különősen pl. a grafikus programok esetén. Itt is jegyezzűk az aktuális számlálóállásokat.
- c) A hazai kereskedelmi forgalomban is kapható, rővid lejátszási idejű (5, 10, 15 perces) kazettákat részesítsűk előnyben. Cél: ne kelljen ideoda tekergetnűnk. A szalag elejére állunk és LOAD.
- NE tároljunk programot tartalmazó kazettát erős elektromágneses tér (pl. tv) közelében. Programunk sérülhet, de ha magnónk túl közel van a képernyóhöz, ez is okozhát töltési problémákat.
- Ha egy megtöltött kazettán már többet nem akarunk változtatni törjük ki (hátul) a kis műanyag fület. Sok kellemetlenségtől kimélhetjük meg magunkat (pl. barátunk beletőrölhet – véletlenül – a program közepébe). Ter-

mészetesen a hátsó nyilás lezárásával (pl. cellux-szal) ismét felvehetűnk a kazettára.

- Ellenőrzés! Ellenőrzés! Ellenőrzés!

Másolás

 A direkt, hangfrekvenciás (magnómagnó) másolás bizony igen durva dolog

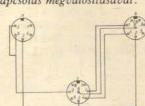
Csak indokolt esetben – szupertitkos turbó védelem stb. – alkalmazzuk, inkább törjük a fejűnket azon, hogyan tudnánk a programot gépen keresztűl másolni.

- Betöltési bizonytalanság esetén ne essünk kétségbe. Próbáljuk a hangerő és hangszín finom állításával ismételten a töltést. Végső kudarc esetén tegyünk próbát barátunk, ismerősünk magnójával. (Különböző fejállásokl) Ha azon "bejön" a program, akkor a tárból mentsük ki a mi magnónkra.
- Vigyázzunk, nem minden másolóprogram "tud" bármít másolni. Kisérletezzünk! (Pl. fejnélküli, igen hosszú, únmax. byte-os, hamis fejinformációt tartalmazó, rövid "LEAD" hívójeles stb. programok esetén.)

Ajánlott irodalom: Tippek és trükkök ZX-Spectrumra (Műszaki Könyvkiadó, 1986.).

"Sztereó" C-64-en

Gyakori probléma, hogy a TV kép és hang a Commodore csatlakoztatása után "nem jön be", azaz a kép, ill. hang nincs együtt. Jobb, lényegesen tisztább hangot kapunk az alábbi kapcsolás megvalósításával:

Az álsztereő kiegészítés kapcsolási rajza:

- a) erősítőbe menő tucheldugó b) tuchelaljzat a videómonitor felé
- c) 8 pólusú tucheldugó a Commodore videócsatlakozó felé

Jól látható, hogy a C-64 videócsatlakozójának hármas lábáról (az ábra "c" jelű csatlakozója) kell leágazást készítenünk és ezt kell a sztereő erősitőbe vezetnünk.

L. L.

Joystick illesztése C16-os személyi számítógéphez

Az utóbbi időben hivatalos kereskedelmi csatornákon keresztül sok C16-os került be az országba.

A vásárlás után, a boldog tulajdonos csalódottan veszi észre, hogy a forgalomban lévő joystick csatlakozók nem illenek a gépbe. Ezen próbálunk segíteni az alábbi rajzzal.

csatlakozó a C16

Joystick-illesztő

C16 csatlakozó

2 4 3 4 3 4 4 5 5 7 7

A csatlakoztató adaptert rövid, többeres kábel végére felszerelt "D" típusú csatlakozó és egy C16-ba illő nyolcpólusú Micro-din-stecker segitségével oldhatjuk meg.

Lukács László

A szamítógep-felhasználó előbb vagy utóbb játékprogramot tölt gépébe. Ezt még az abszolút játékellenesek is többször megteszik! Akár
saját készítésű, akár profi programról van szó, mindegyikük közös vonása, hogy igen szoros kapcsolatban kell lennünk a géppel,
irányítanunk kell a játék menetét,
igen gyorsan, határozottan cselekedve.

A gép billentyűzetét kezelve igen hamar elmegy a kedvűnk a játéktól. Részben a billentyűzet műszaki gyengesége, korlátozott élettartama okozza ezt, hiszen ezek nem játékra készültek, másrészt nehéz a képernyőre koncentrálni a billentyűkön "matatva".

Megszülettek tehát a géphez kapcsolódó külső kezelőszervek: botkormányok, pedálok, zeneprogramhoz hangszerbillentyűutánzatok stb. A tervezők dús fantáziáját, üzleti érzékét tükrőzik a legkülönfélébb megoldások; kezdve a nagy felületű nyomógomboktól a legfantasztikusabb karmegoldású eszközökig. Létezik olyan tipus is, melynek talpa sincs, csak egy fogantyú az egész, melyet markunkba fogunk, és a megfelelő irányba döntünk. Szimulációs játékokhoz kaphatunk már "életnagyságú", valósághű kivitelű repülőgép-botkormányt pedálokkal - természetesen analóg kivitelben is!

A géphez kapcsolás módja is igen változatos. Egyes gépek beépített interface-szel (pl. C-64), mások többféle külső illesztőn (pl. Spectrum) "fogadják" a botkormányt. Más esetben egyszerűen a saját billentyűzettel párhuzamosan kötjük a botkormányt (a INKEY \$, GET A\$ utasításokkal lehet a programba írni).

Egyes típusok kábel nélkül "csatlakoznak" a géphez kis méretű rádió adó-vevő ill. infra adóvevő alkalmazásával.

Közös vonásuk ezeknek az eszközöknek, hogy igen drágák, emellett hihetetlenül gyenge típusok is léteznek – ez sajnos általában csak felhasználás közben derül ki.

Célszerűnek látszik tehát ezt az eszközt házilag elkészíteni, néhány fontos szempont figyelembe vételével:

- ne törekedjünk a kis méretekre. Ez sem elkészítés, sem felhasználás szempontjából nem praktikus.
- minél stabilabb felfekvő felületet biztosítsunk, az "öntapadós" (vákuum) gumilábakon nem fog stabilan állní a botkormány, imbolyog.
- a fogantyú jól igazodjon kezünkhöz, a kapcsolást jól tud-

Lássuk az elkészítést!

A doboz felső része – "1" – műanyag vajtartó fedeléből készül. Beszerezhető műanyagboltokban, konyhafelszerelési szaküzletekben vagy saját hűtőszekrényünkből, ára 21 Ft.

A fenéklap 4-5 mm vastag textil- vagy papírbakelit lemezből – "2" – alakítható ki. Elsőnek a fenéklapot készítsük el úgy, hogy

A fedél felső részébe szabjunk egy pontosan illeszkedő kb. 1–1,5 mm vastag vaslemez merevítő lapot – "3" –. A furatok helyét a merevítő lapra is jelöljük át.

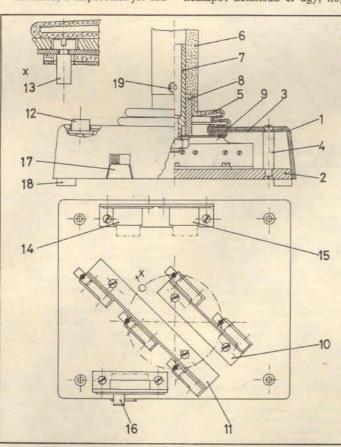
Készítsük el az összefogó csavarok furatait Ø 3,2 fúróval, ill. Ø 6 mm-es fúróval a süllyesztéseket a csavarfejek számára. A doboztetőt fúráskor feltétlenül támasszuk alá belülről – pl. egy fatuskóval. A fenéklap süllyesztésekor vigyázzunk, nehogy átszakadjon a furat. Akinek nincs gyakorlata, jobb, ha kézi amerikánert használ a süllyesztésekhez.

A 4 db összefogó távtartó – "4" – keménygumiból vagy sárgarézből készülhet, két végén M3-as furattal. Hossza annyi legyen, hogy a fenéklap és a doboz alsó éle összeszereléskor egy szintbe kerüljön – behelyezett merevítő lemez esetén! Használhatunk régi yaxley kapcsoló távtartót is. Végső esetben megfelelő hosszúságú csődarabokat is alkalmazhatunk – melyeket majd a könnyebb szerelhetőség érdekében a fenéklaphoz ragasztunk IS-sel.

A játékkar egyik "fő" alkatrésze a gumiharang – "5" –. Autósboltokban szerezhető be, ára 35 Ft. Önkiszolgáló boltokban kedvünkre válogathatunk, lényeg, hogy a vékonyabb részén egy kb. 10 mm hosszú "nyaka" legyen. Szerepe igen fontos, egyrészt a játékkar rugózását, másrészt központosítását biztosítja.

A rajzot figyelembe véve – legalább 2 rugózó tag álljon ki a doboztetőből – készítsünk furatot a doboz tetőbe és a merevítőlemezbe úgy, hogy abban a gumiharang bepattintva szorosan álljon. Ehhez a munkához legcélszerűbb lombfűrészt használni. Ezután sorjázzuk le a két alkatrészt, majd zsírtalanítás után IS-sel ragasszuk be a lemezt, ügyelve, hogy a furatok egybeessenek.

A továbbiakat a fogantyú kivitele dönti el. A mintadarabban autósboltokban beszerezhető sebességváltó műanyag kart használtuk fel – "6" –, ára 75 Ft. Ez viszonylag hosszú, így tetszés szerinti méretre levágható, másrészt a fej részén egy kipattintható műanyag lapka van, mely lehetőséget

juk érzékelni mind a fő, mind a kereszt irányoknál.

Az ismertetésre kerülő játékkar némi mechanikai felkészültséggel esztétikus kivitelben könnyen és olcsón elkészíthető. Viszonylag robusztus felépítésű, a játékoknál fellépő erős igénybevételre méreteztem, két fiam "keményen" használia.

A mellékelt rajz és fénykép segítséget nyújt az elkészítéshez. Méreteket nem közlünk, azok a beszerezhető anyagoktól és megmunkálási lehetőségektől is függenek. könnyen illeszkedjen a fedél alsó részébe. A sarkokat megfelelően le kell kerekíteni, majd az éleket körben ferdén lecsiszoljuk vagy lereszeljük, miután a doboz kissé kúpos kialakítású.

A doboztetőre jelöljük be az összefogó távtartók és játékkar tengelyének helyét. Használjunk filctollat, ne karcoljuk össze a dobozt. Helyezzük be a fenéklapot, és kb. 1,5 mm-es fúróval fúrjuk át az öt furatot úgy, hogy kissé a fenéklapba is fúrjunk bele. A műanyag fedél hőre lágyuló, tehát óvatosan, kis fordulattal fúrjunk.

EPISUM BU

biztosít egy nyomógomb beszerelésére ("tűz" gomb).

Más fogantyúlehetőségek: műanyag kerékpárfogantyú, autópálya távirányító fogantyúja, műanyag szerszámnyél stb.

A kar tengelye egy megfelelő hosszúságú M10 vagy M12 csavarból készülhet. Egyik végét le kell esztergálni és M8-as menetet vágni rá, kb. 10 mm hosszan. Ha M10 csavart használunk (ez illeszkedik a seb.váltó karhoz) elegendő a csavar fejét levágni. Amennyiben a játékkar fej részén "tűz" gombot alkalmazunk, akkor a tengelyt hosszában át kell fűrni kb. Ø 5 mm-es fűróval, a bekötővezeték számára.

A tengelyre illeszkedő agy – "8" – hossza határozza meg azt, hogy a gumiharangot mennyire nyomjuk össze, ettől függ a kar "keménysége".

Külső átmérője a gumiharang nyak részébe szorosan illeszkedik, célszerűen egy csődarabból alakítható ki, melyet "Araldittal" a tengelyre ragasztunk.

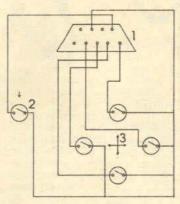
A nyomótányér – "9" – 1 mmes vaslemezből készült korong, kb. 55 mm átmérőjű. Nem szükséges szabályos kör alakra törekednünk, ollóval is kivághatjuk, majd a sarkokat reszelővel kerekítsük le. Közepére készítsünk a tengely menetes részének megfelelő furatot. A nyomótányért a tengelyre rugós alátét felhasználásával, csavaranyával rögzítjük.

A fenéklapra az átjelölt tengelyközéppont felhasználásával

50 mm-es kört rajzolunk.
A megfelelő helyeken bejelöljük a mikrokapcsolók "támadási" pontjait. A mikrokapcsolók PM 2–111 típusúak, rugós működtető karral. Ha hozzájutunk, részesítsük előnyben az "OMRON" gyártmányú mikrokapcsolót.

A mikrokapcsolókat a - "10" -, ill. "11" - jelű, szögalu.-ból készült tartókra szereljük. A "tűz" nyomógombot szintén az egyik tartóra szereljük, a nyomás helyét előzőleg Ø 1,5 mm-es fúróval átjelöljük a doboztetőre. Nyomógombként célszerű "Eltra" nyomógombsapkát használni, melynek alsó részére ütközőként egy műanyag korongot ragasztunk. A dobozfedőre a nyomógombnál kb. 1 mm-rel nagyobb átmérőjű furatot készítsünk. A nyomógomb - "12" - biztos támaszkodását a fedőlaphoz a működtetőkar megfelelő hajlításával állíthatjuk be. A mikrokapcsolókat úgy szereljük, hogy nyugalmi helyzetben a működtető karok hozzáérjenek a nyomótányérhoz. Kisebb erővel működtethető játékkart készíthetünk, ha a működtető karokat elhagyjuk. Ekkor a mikrokapcsolókat olyan magasra szereljük, hogy nyugalmi állapotban a nyomócsap és a nyomótányér között kb. 1 mm távolság legyen.

A nyomótányéron, a rajzon "X"-szel jelölt helyen készítsünk kb. 1,5 mm-es furatot és azt a fedőlapra jelöljük át. A fedőlapra – az átjelölt helyre – egy csapot szerelünk – "13" –, melynek feladata, hogy a játékkart ne engedje tengelye körül elfordulni. A csapot legegyszerűbben egy yaxley távtartóból alakíthatjuk ki. Szerelését a rajz bal felső sarkában lévő kinagyított részleten követhetjük nyomon. A nyomótányéron a csap átmérőjénél

mintegy 1,5 mm-rel nagyobbra fűrjunk fel a furatot és gondosan sorjázzuk le.

Szögalumíniumból készült tartóra szereljük a 6, ill. 5 pontos tuchel aljat – "14" –, –"15" –. Ezek furatát először a dobozfedél oldalán készítsük el, és innen jelöljük át az alapra előzőleg már felfogott szögalu. tartóra. A 6 pontos tuchel a géphez való csatlakozást biztosítja, az 5 pontos az infraadó reflektorfejének csatlakozója. Ezeket fix kábelkötést alkalmazva el is hagyhatjuk.

A tuchelekhez hasonló módon szereljük a – "16" – tolókapcsolót. A tolókar számára a dobozpaláston lombfűrésszel készítsük el a kivágást. A – "17" – jelű lemezdarabkát a kivágott darabból alakítjuk ki és a fenéklap éléhez ragasztjuk.

A házi készítésű joystick kapcsolási rajzának egyes elemei:

"D" csatlakozó (kilenc pólusú)
 tűzgomb mikrokapcsolója.

3. a négy irány mikrokapcsolója.

A fenéklapra szereljünk vagy ragasszunk 4 db gumilábat – "18" –. Célszerűen ezt is autósboltban szerezhetjük be, gépháztető-ütköző (Wartburg).

A fogantyút a tengelyen átmenő M3 anyás csavarral – "19" – biztosítsuk.

A dobozt hagyhatjuk eredeti színében, vagy finom polírpapirral felérdesítve zsírtalanítás után spray-vel lefújhatjuk.

Az összeszerelést az elfordulásgátló csap beszerelésével kezdjük, majd helyezzük be a gumiharangot, melyen a csap számára előzőleg bőrlyukasztóval készítsünk furatot. A gumiharang alsó, esetleg túlnyúló részét vágjuk le. Előnyös, ha a belső peremet IS-sel a merevitő lemezhez ragasztjuk. Ezután megfelelő helyzetben szereljük be a fogantyúval szerelt tengelyt és a nyomótányért. Ha pontosan dolgoztunk, a játékkar függőlegesen, stabilan áll, kimozdítva visszatér eredeti helyzetébe. A gumiharang összenyomásának mértékét a - "8" - jelű agy hoszszának változtatásával tudjuk szabályozni - ez határozza meg a visszatérítő rugóerőt.

Szereljük be a kész alaplapot, és próbáljuk ki a kart. Minden irányban azonosan kitérítve (keresztirányban is) határozott kapcsolást kell érzékelnünk. Szükség esetén a működtetőkarok állításával vagy a mikrokapcsolók magasságának változtatásával korrigálhatunk.

Ezután elvégezzük a kapcsolók bekötését a 6p. tuchelra (l. kapcsolási rajz). A kar fején és a dobozon lévő "tűz" gombokat kössük párhuzamosan. A tolókapcsolót beköthetjük fix "Tűz"-re vagy irányváltásra.

A számítógéphez a csatlakozást 5 erű árnyékolt kábellel végezhetjük el, a képnek megfelelő bekötést alkalmazva.

KERNER KÁROLY

i (OBMANN'i I

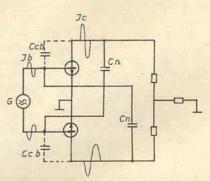

 Ezek után nézzük meg, mi van a dobozon belül? A zárófedelet óvatosan vegyük le, semmi kárt ne okozzunk vele. Azonnal feltűnik, hogy a doboz belseje két részre van osztva, egy hajlított árnyékoló lemezzel.

A kis részben helyezkedik el a vivőoszcillátor, a nagyobbikban pedig maga a modulátor. Nyilvánvalónak látszik, hogy a tervezők

Nyilvánvalónak látszik, hogy a tervezők megpróbálták a lehetetlent; olcsó, kommersz alkatrészekből profi, megbízható áramkört létrehozni. Ez sikerült is nekik! Ugyanis a 300 MHz-es tartomány felett már nem lehet közőnséges tekercseket használni, hanem különleges üreg és szalagtápvonalas szűrőköröket

A modulátor nagyfrekvenciás helyettesítő rajza

ten elhelyezkedő, két összefogott szálból álló fél menet. Az L1 tekercs tápfeszültség felőli hidegpontját a C3 jelű 5 nF-os kondenzátor hidegiti. Az L1 tekerccsel párhuzamosan nem találunk kondenzátort, mert a rezgőkör hangolókapacitását a tekercs önkapacitása adja. R4 és R5 a bázis munkapontját állítja be, míg C4 a T1 bázisát nagyfrekvenciásan hidegíti. Ft 1, C5 és Ft 2 szűrőtagok megakadályozzák azt, hogy a tápfeszültségen keresztűl a két egymástól leárnyékolt fokozat csatolásba jöjjön. Az oszcillátor frekvenciáját csökkenteni tudjuk az L1 tekercsben elhelyezett vasmag befogatásával. Ha a frekvenciát növelni kívánjuk, akkor vegyűk ki a vasmagot és tegyűnk a helyére egy 4 mm átmérőjű, hasonló menetemelkedésű alumínium vagy réz magot. Oszcillátorunkból hasznos jelet az emitterköri R1 és R2 ellenállásokból álló feszültségosztón és az R3 elválasztó ellenálláson keresztül vezetiük a TR1 csatoló transzformátorra, amelynek primer oldala rezonátornak van kialakítva a C6 hangoló kapacitás segitségével. A TR1 csatoló transzformátor szekunder oldala két egyforma tekercsrészből áll, melynek ellenütemű meghajtást biztosítanak a T2 és T3 tranzisztoroknak.

Ez a két tranzisztor, típusát tekintve megegyezik T1-gyel. A tranzisztorok emittere közösítve van és ide csatlakozik R7 ellenállás közbeiktatásával az alacsony belső ellenállású video jelforrás.

Az UHF modulátor akkor működik kielégítően, ha a videojel nyugalmi szintje kb. 2 Volt, míg a kivezérelt állapotban (szinkronjel csúcsain mérve) 3 Volt.

A C8 kondenzátor többé-kevésbé megakadályozza a nagyfrekvenciás energia kijutását a videocsatlakozón keresztül. Itt nem lehet nagykapacitású átvezető kondenzátort alkalmazni, mert ez levágná a videojel nagyfrek-

UM 1233-E36 típusú

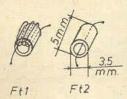
számítógépek

UHF modulátor

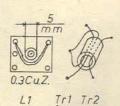
egységének

ismertetése

1. ábra tekercs-adatok

1.5 mm. müa.csö gmenet 0.4 CuZ.

most bemutatásra kerülő fokozat (továbbiakban UHF modulátor) mind a Spectrum, mind a ZX 81 típusú számítógépek-

ben azonos funkciót tölt be.

Nevezetesen: alkalmassá teszi kis gépünket arra, hogy közönséges televízión élvezhessük a számítástechnika örömelt.

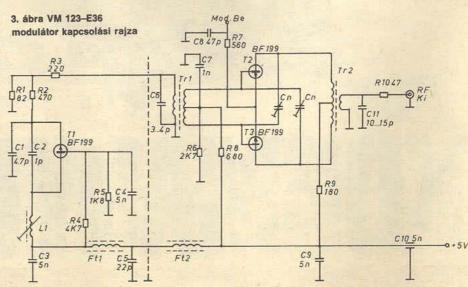
Az UHF modulátorról mindeddig még nem jelent meg ismertetés a hazai irodalomban, ezért úgy gondolom, régi igényt elégítünk ki a modulátor kapcsolási rajzának és áramköreinek ismertetésével.

A cikk végén, néhány hasznos tanáccsal szolgálunk az utánépítők számára. A modulátor természetesen felhasználható házi készítésű számítógépek, vagy videokamerák jelének tv-képernyőn való megjelentetésére.

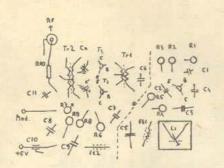
 Először ismerkedjünk meg az UHF modulátor mechanikai felépítésével.

Az áramkőr egy 40 × 27 × 16 mm-es fémlemezből hajlított dobozban helyezkedik el, melyet két legnagyobb lapja mentén árnyékoló fedél zár le. A felső árnyékoló fedél jobb alsó sarkában lévő furaton keresztül az L1 tekercs hangoló vasmagja áll ki, mellyel a 39-es UHF csatorna kőrnyékén, kismértékben hangolni tudjuk készülékünket. Erre akkor van szükség, ha a lakóhelyi vételi viszonyok olyanok, hogy egy nagy térerejű TV adó jele beszűrődik rendszerünkbe és a képernyőn interferencia képeket idéz elő.

Az UHF modulátor jobb szélén, két huzalkivezetést látunk. Itt kapja meg a modulátor az 5 Voltos tápfeszültséget egy átvezető kondenzátoron keresztül. szoktak beépíteni. A mi áramkörünkben azonban minden amatőr fiókjában megtalálható egyszerű tekercstestet és középen lyukas ferritmagokat használtak a rezonátorok elkészítéséhez. Az oszcillátor T1 tranzisztorral, L1 tekercsel és több kisebb alkatrésszel épül fel. Maga a kapcsolás egy egyszerű földelt bázisú kapacitív hárompont kapcsolású Colpits oszcillátor. Az L1 tekercs tulajdonképpen nem tekercs, hanem egy 5 mm átmérőjű tekercstes-

4. ábra Alkatrészbeültetési rajz (Alkatrészoldal)

venciás ősszetevőit. Például: egybefolynának a sűrű függőleges vonalak. Ha házi készítésű számítógépünk videokimenetét nagyon leterheli a modulátor, akkor iktassunk közbe egy emitter követő fokozatot.

A modulátor tranzisztorok munkapont beállítása TR1 csatoló transzformátor középkivezetésére kapcsolt feszültséggel történik, melyet R6 és R8 ellenállásokból felépített osztó állít elő. A munkaponti feszültséget C7 szűrőkondenzátor nagyfrekvenciásan hidegíti.

A T1 és T2 tranzisztorokat, nagyfrekvenciás szempontból neutralizálni kell. Ezt a célt szolgálják a Cn jelű neutralizáló trimmer kondenzátorok. (Ezeket utánépítés esetén magunknak kell elkészítenűnk az 1. ábra alapján.)

A 2. ábra szemlélteti a modulátor nagyfrekvenciás helyettesítő kapcsolását. Ezen feltűnik a két Ccb kapacitás. (Szaggatott vonallal rajzoltuk a bekőtéseket, mert a valóságban a tranzisztorok buráján belül helyezkednek el). A Ccb kollektor-bázis kapacitáson át a tranzisztorok pozitívan visszacsatolódnak és begerjednek. Ezt úgy tudjuk megakadályozni, hogy ellentétes fázisú áramot vezetűnk az adott tranzisztor bázisára, a Cn neutralizáló kapacitások segítségével.

Ebből következik, hogy a két Cn negatív viszszacsatolást hoz létre a körben és így lehet velük állítani a modulátor tranzisztorok szimmetriáját az erősítés szempontjából. A T2 és T3 modulátor tranzisztorok kollektora a TR2 csatoló transzformátorhoz van vezetve. A transzformátor primertekercsének a középkivezetése R9 ellenállással csatlakozik a +5 Voltos tápfeszültségre. (A TR2 egyébként megegyzik TR1-gyel, csak a jel haladása szempontjából fordítva van bekötve.)

A TR2 szekunder oldala rezonátornak van kialakítva C11 hangolókapacítás segítségével. A kimenő impedencia kb. 20 Ohm, ezért a szekunder tekerccsel sorba van kötve az R10 ellenállás.

Így jön létre a televízió technikában használatos 75 Ohmos kimenő impedancia az UHF modulátor kimeneti RF csatlakozóján.

A C9 kondenzátor a dobozon belüli tápvezetéket hidegíti, míg C10 átvezetőkondenzátor megakadályozza az RF kijutását a tápvezetéken keresztül.

 A kapcsolási elvi ismertetés után, nézzük meg, hogy lehet megépíteni az UHF modulátort! Az általunk készített NY.Á.K. minimális mér-

tékben eltér az eredetitől.

A kis készülék megépítéséhez nem kellenek különleges műszerek és nagy készüléképítési tapasztalat.

Általában első bekapcsolásra működik.

Azért nem árt, ha egy-két szabályt betartunk!
Csak jó minőségű fémréteg ellenállásokat
használjunk. Legjobbak a rossz japán kisrádiókból kimenthető színjelzéses ellenállások. Az
ellenállásokat, állítva kell behelyezni a panelba. A kondenzátorok is legyenek minél kisebbek és csak kerámikus típusúak.

Egy tucat szó

a mikroelektronika világából

Adapter = Olyan kiegęszltő egység, amely segitségével a berendezések többféleképpen felhasználhatók (TV adapter, hálózati adapter)

Frekvencla Masodpercenkénti rezgésszám

Impedancia = Váltóáramú ellenállás. Ez egy komplex szám, amelynek valos része a rezisztencia, abszolút értéke pedig a látszólagos ellenállás

Interferencia — A huilámok találkozásánál fellépő jelenségeket interferenciának nevezik. Az ellentétes fázissal találkozó hullámok gyengitik, az azonos fázissal találkozók erősítik egymást.

Modulátor – Jelmódesito Módosíthatja az amplitúdót, a frekvenciát. Általában egy nagy, frekvenciás vivőjelre ültetik rá a hasznos információt hordoző jelet.

Neutralizáló kapacitás A szórt induktívitás sem legesítésére alkalmas.

Oszcillátor Visszacsatolással letrehozott áramkör, amely periodikus jeleket állít elő

Rezonátor Pontosabban útógrezonátor ami egyfajta mikrohullámú rezgőkör

Szűrőkör Egy adott frekvencia vagy frekvenciasáv kiszűrésére alkalmas áramkör.

Tranzisztor Jelerősitésre alkalmas félvézető eszköz Három kimenete: kollektor bázis és emitter

Trimmer kondenzátor – olyan kondenzátor, amelynek beállítható a kapacitása. A beszabályozás a berendezés építése közben lehetséges egyszeri alkalormal.

Visszacsatolás – Ha egy áramkör kimenő jeleit viszszacsatoljuk a bemenetre, két eset lehetséges: pozitiv visszacsatolás amikor azonosak a fázisok, és negativ visszacsatolás ha ellentétes fázisú a bemenetre kerűlő két jel 5. ábra Nyomtatott áramkör rajza (Fólia felől)

M 1:1

A csatoló transzformátorok céljára gerjedésgátló ferritgyöngyök, vagy középen lyukas ferrithangolómagok felelnek meg. L1 tekercstestje, bármilyen 5 mm átmérőjű műanyag cséve lehet, csak arra kell vigyázni, hogy a lábkiosztása egyezzen a panelon levő furatokkal. A tranzisztorok tipusa BF 199 legyen. Más típussal ne kísérletezzűnk, mert nem biztos, hogy az áramkör működni fog. Igyekezzünk az alkatrészeket minél rővidebb lábbal beforrasztani az URH szerelési szabályoknak megfelelően. Az alkatrészek beültetése után, feltétlenül árnyékoló dobozba kell helyezni a panelt és be kell szerelni a belső árnyékoló lemezt is. Ezt a panel közepéhez is hozzá kell forrasztani egy rövid huzaldarabbal.

Fedelet is kell készítenünk a doboz mindkét oldalára, amely körben stabilan érintkezik a doboz szélével. A beindítást az oszcillátor körrel kezdjük. (R8 és R9 nincs beépítve.) Televíziónk antennacsatlakozójának a végét közelítsük a bekapcsolt oszcillátor felé.

Valahol a 26....36. csatorna környékén az üres raszter elsőtétedik. Ez azt jelenti, hogy az oszcillátor sugározza az üres hordozó hullámot. L1 vas vagy réz magjával ennek helyét a televizió skáláján szabályozni tudjuk. Ha eddig jól mentek a dolgok, akkor forrasszuk be az R8 és R9 ellenállásokat, majd adjuk be a moduláló jelet és gondosan árnyékoljuk le a készüléket a zárófedelekkel.

A Cn neutralizáló kondenzátorok kismértékű állítgatásával játsszuk be a lehető legjobb képminőséget.

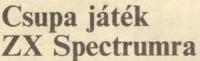
Ha kevés a fény, akkor a C6 és C11 kondenzátorok értékének változtatásával javítani tudunk rajta. Ha a moduláció sok vagy kevés, de látható képet kapunk, akkor a tápfeszültség ±1, 1,5 Voltos változtatásával javíthatunk rajta. Természetesen minden változtatás után helyezzük fel az árnyékoló fedeleket és úgy próbáljuk a készüléketl Vigyázzunk arra is, hogy a kimenő RF csatlakozó külső árnyékoló része körben jól hozzá legyen forrasztva az árnyékoló dobozhoz. A dobozon belül is végig hozzá kell forrasztani a panelt a lemezhez. A neutralizáló trimmereket magunknak kell előállítanunk, de szerencsére könnyen elkészíthetők.

Az 1. ábra szemlélteti a Cn felépítését. A huzalt a műanyagcsőre könnyedén tekercseljük fel azért, hogy állítgatás közben egy csipesszel megfogva a kiálló műanyagcsővet, könnyedén huzagothassuk az egészet a belső vezetőn. Ft1 elkészítéséhez három menetet fűzzűnk be a ferritgyöngybe. A huzalátmérő nem kritikus, csak az a lényeg, hogy sérűlés nélkül be tudjuk húzni a vasmagba.

Ha az oszcillátorfrekvencia nagyon alacsonyra sikerül, akkor az L1 tekercs fél menetét kettő helyett, három vagy négy összefogott szálból is megépíthetjük. Ez akkor fontos, ha közel vagyunk a budapesti II. adóhoz (24. csatorna).

LUKÁCS LÁSZLÓ

KÖNYVEKRŐL...

(Műszaki Könyvkiadó – 1985)

77 oldal. Ara: 28,- Ft

A gyerek (vagy felnőtt gyerek) számítógéphez jutva játszani kezd. Ehhez előre gyártott, többnyire szellemes játékkazetták állnak rendelkezésre. Látva a bonyolult ábrákat, mozgásokat, igen keveseknek jut eszébe, hogy hasonló játékok kitalálására maga is képessé válhat. Ugyanakkor jó divat és parancsoló szükség programozni tanulni. Az egyre nagyobb számban rendelkezésre álló, változatos tematikájú könyvek alapvetően tankönyvek, melyeken át kell "rágnia" magát az olvasónak.

Ezért üdvözölhetjük örömmel a Műszaki Könyvkiadó gondozásában megjelent Csupa játék ZX Spectrumra című kiskönyvet, mely nagy segítség az önálló programozáshoz vezető úton. A szerzők gimnazisták, kik első verseik helyett, első működő programjaikat küldték be egy újság, a Mikro Magazin szerkesztőségébe.

A könyvben közölt programok általában elég rövidek ahhoz, hogy az olvasót a gépbe viteltől ez el ne riassza, és a játékok elég érdekesek ahhoz, hogy erre rászánjon egy-két órát.

A hibátlan másolás már némi tudást feltételez. A beírt program elindulása, az új játék lehetősége további tanulásra ösztönöz. Ha az olvasó megérti az egyes lépéseket, átlátja a program szerkezetét, elkezdheti az önálló munkát. A könyv minden program végén ismerteti az "amatőr" társszerző által írt játékot, jelzi a hibákat és javaslatot tesz a módosításra, fejlesztésre. Arra biztat, hogy mindenki saját ötletét is megvalósítva bővítse, építse tovább a közölt játékprogramokat.

Érdekes, hogy a könyvben megjelent olyan program is, mely csak kijavítása után vált használhatóvá. Igaz, annak ellenére, hogy a hiba helyét, jellegét a számítógép közölte, a javítás komoly sikerélményhez juttatja az olvasót.

A kiadó a könyvet egy sorozat első kötetének szánja: más gépekre írt játékprogramokból is készülnek hasonló gyűjtemények.

Jó lenne, ha ezek néhány szóban a programok szerzőit is bemutatnák.

Gyenes Gábor

1001 játék és a Grafics–BASIC C–64-en

(LSI Alkalmazástechnikai Tanácsadó Szolgálat – 1985) 115 oldal. Ára: 100,— Ft

A könyv a hazánkban leginkább elterjedt, s egyben játékra talán legalkalmasabb típusú számítógépre, a Commodore 64-re írt játékprogramok dzsungelében kíván – a számítógépes játékokat kedvelő, minden korosztály részére – segítséget nyújtani, s magához a játékkészítéshez is kedvet ébreszteni.

Olvasásra csábít mindjárt az "ezt nem kell elolvasni..." című fejezet, melyet nem érdemes kihagyni, különösen a számítógéppel még csak most barátkozóknak nem. A fejezet rövid történeti áttekintést nyújt a számítógépes játékokról, azokat csoportosítja, s nem utolsó sorban nevelő, készségfejlesztő szerepére hívja fel a figyelmet, nem elhallgatva a mértéktelen játék hátrányait sem.

Lehetetlen lenne összeszámolni a hazánkban fellelhető C 64-re írt játékokat, melyek nagy része az angol, ill. német nyelvismeret híján sajnos csak porosodik és sosem kerül a drive-ba, magnóba.

Most végre a játékok rajongói segítséget kaptak. Első izben vesz az olvasó olyan könyvet kezébe, melyben a legismertebb, legelterjedtebb játékprogramok használatához végre magyar nyelvű útbaigazítást talál.

A leírás korhatár nélkül felhasználható; kezdő és gyakorlottabb játékosok számára egyaránt érthető nyelvezetű.

A könyv a továbbiakban gondot fordít arra is, hogy a legelterjedtebb játékokat osztályozza. Hiányoljuk azonban, hogy nem árulja el az osztályozás szempontjait. Így csak feltételezhetjük, hogy az osztályzatadással igényességre igyekszik nevelni. Véleményével olykor egyetérthetünk, olykor nem.

Végezetül, a C 64-en már nem csak játszani akarók számára, a Grafics-Basic bővítő program ismertetését találjuk a könyvben.

Bár a Gr.-BASIC nem kimondottan játéktervező segédlet, mégis sok segítséget nyújt akár játékok készítésében is. Összegzésképpen elmondhatjuk, igazi hiányt igyekeztek a szerzők ezzel a könyvvel pótolni, azokra gondolva, akik a számítógépen ma még inkább csak játszani szeretnek.

Saja Katalin

TISZTA LAPPAL

Sinclair ZX-81

| Control | Cont

TOTAL TOTAL

*

*

Egy zerű ügyességi játék,
armelyet a kurzor
bijkennyűkkel lehet,
bijkennyűkkel szerezni
jennyűtáni pontot szerezni
jennyűtáni pontot szerezni
azorban már nem is
Akadályozd meg
Akadályozd meg
Akadályozd meg
a képernyő besőretítésétt.

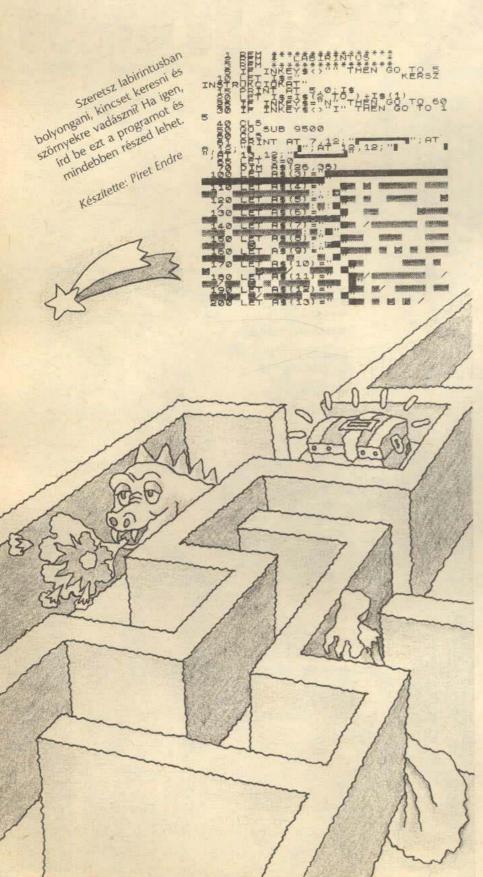
THE PROPERTY OF THE PROPERTY O 13 BR 121 "URGY A 30.FEJ UTAN"
140 BR 121 "URGY A 30.FEJ UTAN"
150 BR 121 TO 4 TEAT RESERVE THEY LET X = X + X 10 85="8" THEN PRINT AT 18, TE Z SET HEN LETT Z SERS 0 NO O O O OSOMO INKEY SE" IN THEN GO SUB 1 IF INKEYS "2" THEN GO SUB 1 INKEY \$= "3" THEN GO SUB IF INKEYS="4" THEN GO SUB PRINT AT 16,Z;" ";AT 17,Z;" CLS TO .. AUKUCSKALO"

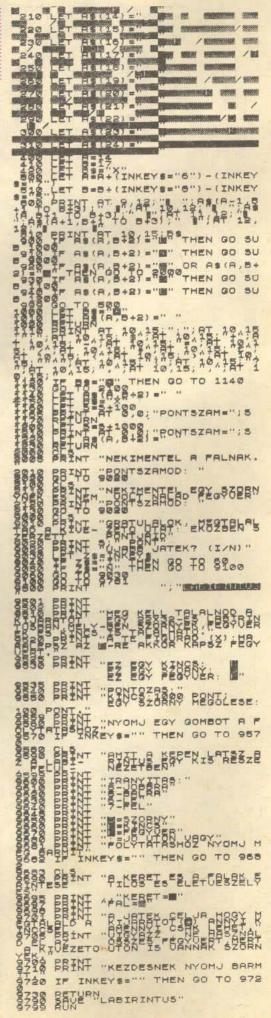
KUKUCS Sinclair ZX-81

LABIRINTUS

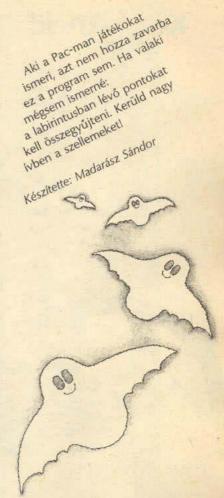
Sinclair ZX-81

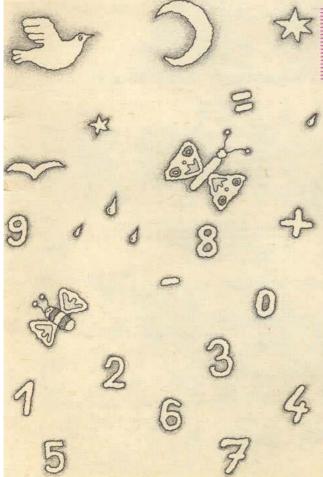

SZELLEMKERÜLŐ

Commodore VIC-20

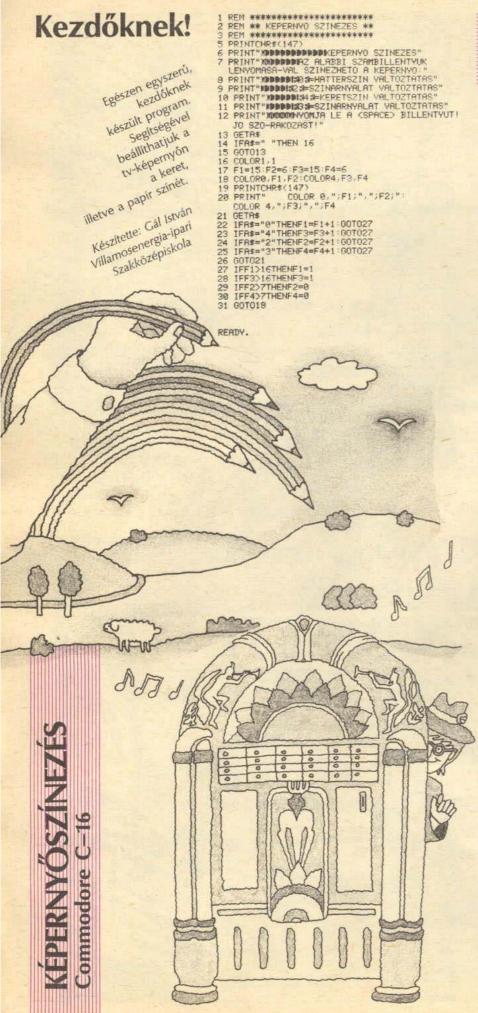

KÉP-NYOMTATÁS

Sharp PC-1500

10 -DEM 0000000000000000000

10 : REM &&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&	
70 POKE&7760.8B5.800.8B3.830.841.8A4.888. 80A.8FD.88A.8DD.8B7.89C.899.81D.8F9.89A 80 :CALL 87750.A\$(0.0) 90 :CLS 100 :PRINT"PONTMAGASSAG (1-30) : ";	
110 :INPUT H 120 :IF HC10R HC300R HC/INT H GOT0110 130 :CLS 140 :"SZELESSEG (1-30) : ";	
160 :IF B<10R B>300R B<>INT H GOTO150 170 :D=211-H*7 180 :CLS	A Sharp PC-1500 nálunk A Sharp PC-1500 nálunk A Sharp PC-1500 nálunk kevéssé elterjedt gép. De kevéssé elterjedt gépet kevéssé atibilis számítógépet
236 -FOR 1-610 133	Ke. Hasie bills
260 :IF A\$(I,J)="0" LET X=X+H:GOTO 310 270 :FOR K=1TO H 280 :LINE (X,Y)-(X,Z) 290 :X=X+1 300 :NEXT K	a Híradástetbilis vele kompatibilis vele kompatibilis vele kompatibilis is gyárt. Ezzel a mely is gyárt. Ezzel a mely programmal, amely programmatást segíti, e gépek programmatást segíti, a kinyomsainak kívánunk a laidonosainak
340 :IF Y-BC-2048 GLCURSOR (0,Y) :SORGN :Y=0	tuicingkeu
370 WAIT END READY.	kedves Készítette: N. N.

ZENEGÉP

Commodore C-16

A program segusegevel
hangszerré, vagy igazi
zenegéppé alakíthatjuk
zenegéppé alakíthatjuk zenegeppe alakitnatjuk Coordinat Zongorahatás: a 2,1 generátorszámmal hanghosszúsággal érhető el. Organa: 1,2 generatorszám. 24,31 hanghosszúsággal érhető el. Zenegép: a felhasználói kézikönyv zenei hangtáblázatából választható kézikönyv zenei hangok felen ás ki a kívánt hangok felen ás W a KWarr nangok reiso es enteke. 953,7).
also hangregisztereinek értéke.
also hangregisztereinek értéke. ki a kivant hangok felső és Az alsó és felső értékek között a lépésszámmal állítható. Ha ez Tanden hang akkor az adott értékek között minden hang menezeklat Az ártáltat névekve megszólal. Az értéket növelve természetesen csökken. Zenei hangoknál a hanghosszúságot 30-ra, a nenarátorczámot 1-ra vany 3-ra állitedi. Zener nangoknál a hanghosszúságot 30-r a generátorszámot 1-re vagy 2-re állítsol. Ha 1-nel több hangrarrományt szeremel. a generatorszámot 1-re vagy 2-re allítsol.
Ha 1-nél több hangtartományt cseráldi.
Allor a rikhuserámot 1-ról 4-re cseráldi. Ha T-net tobb hangtartomanyt szeretne akkor a ciklusszámot 1-ról 4-re cseréld! 2900,700,5,2,1,700,900, - 5,2,1 rumanas: 2,900,200,15,1,3,520,500,1,2,3 Készítette: Vasvári Józsel tanuló Nesznene, vasvan nozer ranun Vendéglátóipari Szakközépiskola

70 PRINT"CHANGEDINEZENELJUNK EGYUTT: ""

50 FORX-1102

90 INPUT"XMADEKEREM A FELSO ERTEKET A HANGNAK";

F(X): IFF(X)>1024ORF(X)</Th>

100 INPUT"XMADEKEREM AZ ALSO ERTEKET A HANGNAK";

R(X): IFF(X)>1024ORR(X)</Th>

101 INPUT"XMADEKEREM AZ ALSO ERTEKET A HANGNAK";

R(X): IFF(X)>1024ORR(X)</Th>

110 INPUT"XMADEKEREM A LEPESSZAMOT"; L(X)

120 INPUT"XMADEKEREM A HANGNOSSZUSAGOT"; H(X)

130 INPUT"XMADEKEREM A HANGNOSSZUSAGOT"; H(X)

131 INPUT"XMADEKEREM A HANGNOSSZUSAGOT"; H(X)

132 INPUT"XMADEKEREM A GENERATOR SZAMAT"; G(X)

133 INPUT"XMADEKEREM A HANGNOSSZUSAGOT"; H(X)

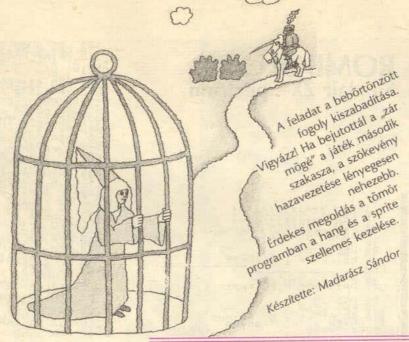
134 INFOXENDA (X): (THEN) (X)

135 PRINT"OK!XMADEMEHET?"

160 GETKEYY*

240 1FGE)18240RGMD18240RGECRGMC0THEN238:
ELSEPRINT"OK!"
250 INPUT "MODBER HANGOK HOSSZUSAGA":HE,HM
260 PRINT"OK":GETKEYV#:SCNCLR
270 GETH#:THEN270
280 RESTORE:IFH#="#"THEN270
280 RESTORE:IFH#="#"THEN270
280 RESTORE:IFH#="#"THEN270
390 IFZ#=H\$THENSOUNDGE.Z.HE:SOUNDGM.Z.HM:ELSE290
310 GOTO270
320 DITTAL7,2,118,3,169,4,262,5,345,6,383,7,453
320 DITTAL7,2,118,3,169,4,262,5,345,6,383,7,453
320 DITTAL7,2,738,D.816,F.834,C.954,H.864,J.881
350 DITTAL7,897,X,911,C.917,V.929,B.939,N.944,M,953
360 DITTAL7,897,X,911,C.917,V.929,B.939,N.944,M,953

0 .4

BASIC GYAKORLÓ

Commodore C-64

```
1438 FORN-BT02:PORES3287+N.T:NEXT
1458 H=129:00SUB1478
1468 END
1478 SI=54272:FORL=BT024:PORESI+L.8:NEXT
1498 PORESI+5.15
1508 PORESI+5.15
1518 PORESI+24.15
1518 PORESI+24.15
1538 PORESI+24.15
1538 PORESI+1.Y:NEXT
1548 FORY=2547019TEP-2
1558 PORESI+1.Y:NEXT
1568 PORESI+2.40
1578 RETURN
1599 PRINT*IDES*
**
1599 PRINT*IDES*
**
1599 PRINT*IDES*
**
1590 PRINT*IDES*
**
1690 RETURN
1618 FORT=249%64T0251*64* READR:PORET;A:NEXT:RETURN
1628 DRTR 0.8.0.0.0.0.0
1638 DRTR 0.8.0.0.0.0.0
1640 DRTR 0.0.24.0.0.0
1650 DRTR 0.8.0.0.0.0
1650 DRTR 0.8.0.0.0.0.0
1660 DRTR 0.8.0.0.0.0.0
1670 DRTR 0.9.0.0.0.0
1710 DRTR 0.9.0.0.0.0.0
1710 DRTR 0.9.0.0.0.0.0
1710 DRTR 128.0.1.128.0.1.128
1730 DRTR 128.0.1.128.0.1.128
1730 DRTR 128.0.0.128.0.0
1750 DRTR 128.0.0.128.0.0
1750 DRTR 128.0.0.128.0.0
1770 DRTR 0.128.0.0.128.0.0
1770 DRTR 0.128.0.0.128.0
```

1170 CS=TIS
1180 CS=MSYCE)*
1180 CS=MSYCE)*
1180 CS=MSYCE)*
1180 CS=MSYCE)*
1181 CS=MSYCE)*
1182 CS=MSYCE)*
1182 CSSTEPSTHENDOSUB1220:00T01070
1218 COT01100
1228 RM *******
1238 FORT***
1238 FORT***
1238 FORT***
1248 FORT***
1259 FINT**
1259 FINT**
1259 FINT**
1269 FINT**
1269 FINT**
1260 FORT**
1360 FORT**
1360 FINT**
1360 FINT " C\$=LEFT\$(C\$)16)

REBUY.

Jol es pontosan ismered e a C-64 BASIC utasitasait Nos az itt lévő program seglisegevel ext konnyen Gyorsan es helyesen kell bebillentyúzni a gép által adott pepmenyuzin a Bey aran kulcsszavakat. A program a tellestmenyt. Erdekes lehet tobb játékos eredményének az oso Jarekos erednienyerek osszehasonlítása (pl. szakköri foglalkozáson). Ha már jól megy, jelentkezhetsz a gépiróversenyre. Készítette: Madarász Sándor

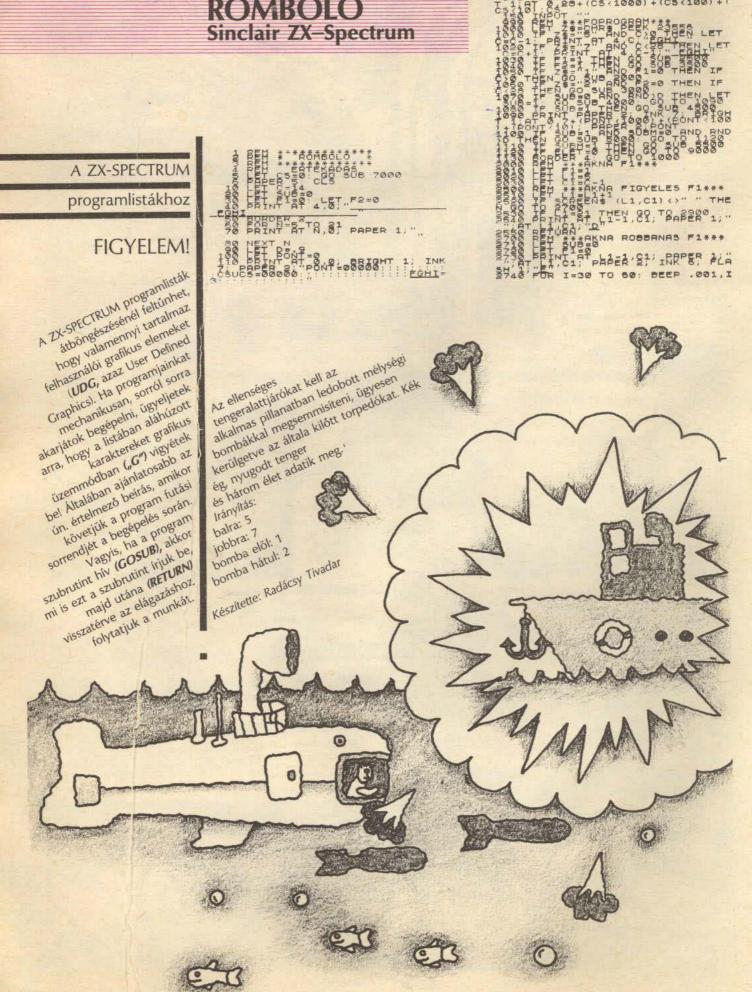
PRIA

GOTO

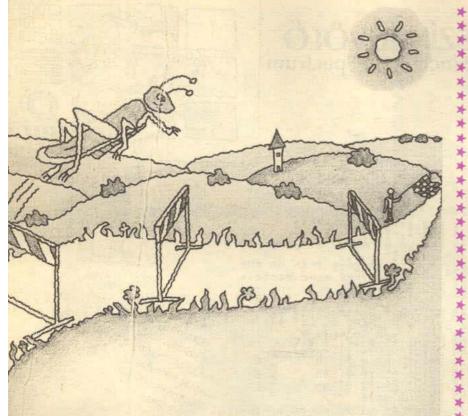
READY

ROMBOLÓ Sinclair ZX-Spectrum

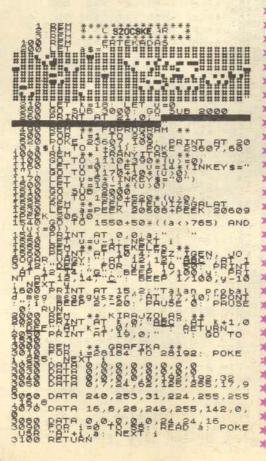

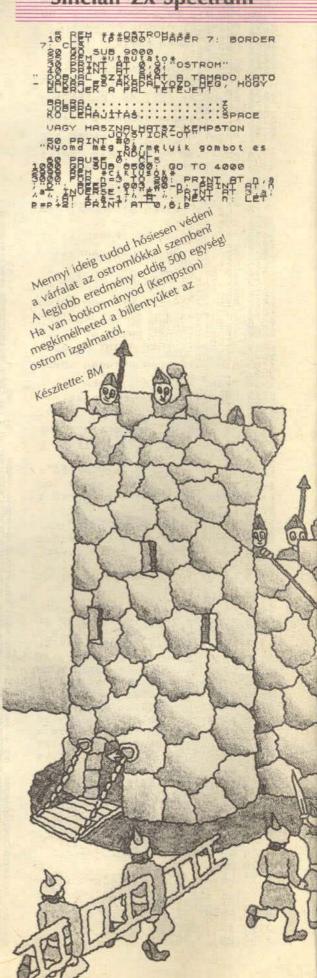

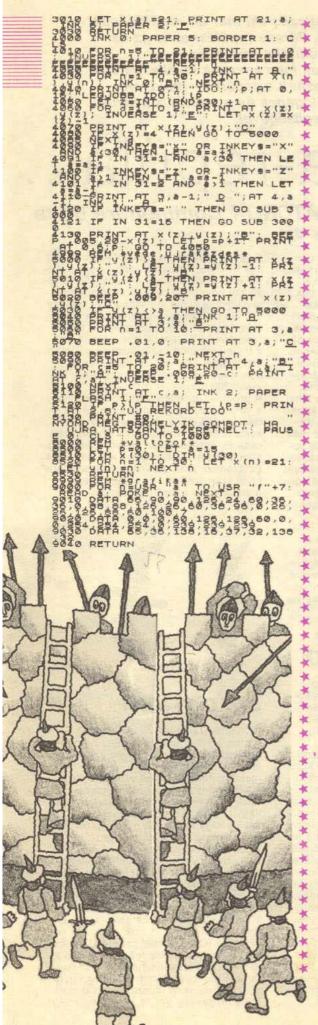
SZÖCSKE Sinclair ZX-Spectrum

Az akadályok csak jönnek és jönnek, Te pedig szöcskeként jönnek, Te pedig szöcskeként jönnek, Te pedig szöcskeként jánnek, Te pedig szócskeként jánnek, Te pedig

OSTROM Sinclair ZX-Spectrum

BETUENO

Storokouth!

Ebben a cikkben a legjobban elterjedt és programokkal legjobban ellátott C 64-es gép néhány repülős programját ismertetjük a teljesség igénye nél-

Célunk a már meglévő programok hasz-nálatának elősegítése, illetve értékelése és összehasonlítása.

FLIGHT PATH 737

Egy Boeing 737-es utasszálító repülőgépet kell vezetni a felszállás megkezdésétől a leszállásig. A játék azoknak fog tet-szeni, akik örömüket lelik bizonyos paraméterek pontos betartásában.

A grafika nem túl látványos, a műszerek többnyire digitálisak, a táj ábrázolása pedig inkább jelzésszerű, mint reális. Vezérlés: botkormánnyal lehet az emelkedést és a fordulást szabályozni. A futó-kerekek behúzása "A", kibocsátása "Z" gomb megnyomására történik. A fékszárnyat "V", illetve "F" gombokkal lehet ki-bocsátani, illetve visszahúzni. A hajtóművek teljesítményét az "F" gombokkal le-het szabályozni: a fölső kettő növeli, az alsó csökkenti a gép sebességét 20, illetve 10 csomóval. A műszerfalon balról jobbra az alábbi műszerek találhatók: Magasságmérő (ALT), Futómű helyzetjelva (U/C), Kifutópálya iránya (RH), Leszál-ló repülőtér távolsága (DIST). Középen fent, leszálláskor egy négyzet jelenik meg, mely színével jelzi, hogy a gép pillanatnyi magassága a leszállópályától mért távolsághoz viszonyítva sok

(fehér), kevés (piros) vagy éppen megfelelő (zöld) a pontos leszállás végrehajtásához.

Alatta a szám a repülés irányát, a kis nyíl pedig az elfordulás irányát és sebességét jelzi. Még lejjebb a bólintási szőget mutatja egy kis rombusz, azaz hogy a gép orra felfelé vagy lefelé áll.

Jobbra a függőleges sebességjelző (RE-DI) és az üzemanyagmérő (FUEL), a jobb szélen a sebességmérő (ASI), a fékszárny helyzetét jelző (FLP) és az óra (TIME) található.

A világon kétféle ember létezik; aki már ült repülőgépen, és aki még csak szeretne. Persze repülésnek is az az igazi, ha valaki maga vezetheti a gépet. Ez egészen a közelmúltig csak igen kevesek kiváltsága volt. Ma viszont már bárki élvezheti a repülés – majdnem teljes – élményét a számítógépek és a hozzájuk készült szimulációs programok segítségével.

Repula-repula

REPÜLÉSSZIMULÁTOROK Commodore 64-re Bemutatja a MALÉV pilótája

A repülés menete a következő: kiengedjük a fékszárnyat. Ha a repülőgép iránya nem egyezik meg a pályairánnyal, kis sebességgel ráfordulunk. Felgyorsítunk. Felemeljük a gép orrát és a levegőbe emelkedünk. Tartjuk a sebességet, mert 160-nál kisebb sebességnél lezuhanunk, de 200 fölött viszont a fékszárny nem bírja. Ha elértük a 300-as magasságot, behúzhatjuk a fékszárnyat és a futóművet, de ügyelve rá, hogy behúzott fékszárnynyal a legkisebb sebesség 180 csomó. A futó legfeljebb 250-es sebességig lehet kibocsátva. Felemelkedűnk a hegy szintje főlé. Ha megjelenik a leszállópálya irá-nya, ráfordulunk. A hegy átrepülése után elkezdhetjük a süllyedést, maximális sebesség 600 csomó. Még a 300-as magasság elérése előtt nyissuk ki a fékszárnyat és a futót. Ha sikerült elég kis függőleges sebességgel leszállnunk, az "R" gomb benyomásával bekapcsolhatjuk a sugárféket, hogy gyorsabban megálljunk. A program nem enged tág teret az önfeledt repkedésre, de igen hatásosan kidomborítja a repülésnek azt az oldalát, hogy szigorúan be kell tartani a megszabott határértékeket. Mindent egybevetve legfeljebb közepesre értékelhető, mivel játéknak túl egyhangú, szimulátornak viszont nem eléggé reális.

FLUGSIMULATOR (SPACE SHUTTLE)

A Columbia űrsiklót kell a Földre való visszatérés utolsó fázisában a leszállópályáig elvezetni. A program kivitele meglehetősen igénytelen. A műszerfal szinte teljesen digitális, kilátás pedig

gyakorlatilag nincs. Beavatkozási lehetőségünk a magassági kormányra és a futóműmozgatásra korlá-tozódik. A "Ø" gomb megnyomására kibocsátódik, míg az "1" gombra behúzódik a futómű. A süllyedés mértékét az

"F" gombokkal befolyásolhatjuk, a felsőkkel csökkenő, az alsókkal növekvő irány-ba. A műszerfal bal felső sarkában a leszállópályától mért távolság látható szá-zad mérföld pontossággal (DME), alatta a függőleges sebesség (VSPI), középen van a műhorizont, mely a gép bólintási szögét jelzi. Jobboldalt, a felső sarokban a futómű helyzete (GEAR), alatta pedig a magasságmérő található. A magasságot 4000 láb fölött csak digitálisan mutatja 10 láb pontossággal, ez alatt a függőlegesen mozgó mutató is segít a gyors leolvasásban. A műszerfal aljának teljes szélességében végighúzódik a sebességmérő skálája. A jobb alsó sarokban a futót működtető kar látható (GEAR).

A siklás folyamán a süllyedés mértékét úgy kell megválasztani, hogy a pálya elején érjünk földet, azaz a magasság és távolság egyszerre fogyjon el. Közben persze ügyelni kell a sebességre is, nehogy 300 alá csökkenjen. Ne feledjük a futóművet kinyitni, de számítsunk rá, hogy megnöveli a légellenállást. Közvetlenül a földetérés előtt csökkentsük a süllyedő sebességet 1700 alá, de csak olyan későn, hogy a földetérésig a sebesség legalább 200 legyen.

A program egyetlen pozitív vonása, hogy a valósághoz hűen ábrázolja a túl kis se-bességnél fellépő "átesést", vagyis ami-kor a szárny körüli áramlás örvénylésbe csap át, ugrásszerűen megnővelve a légellenállást és lecsökkentve a felhajtóerőt. Ez azonban csak a siklórepülés fanatikus hívei számára teszi élvezetessé ezt a "se kép, se hang" játékot.

SOLO FLIGHT

Vidám túrarepülésekre nyílik ezzel a programmal lehetőség, de a nehézségek kedvelői postacsomagok szállítására is vállalkozhatnak.

lgen tág határok között változtathatóak a körülmények, így szinte mindenki meg-találja a kedvérevalót. A terep lehet sík vagy hegyes, az időjárás barátságos, szeles vagy felhős, és postarepülés esetén a szállítási feladat is négy fokozatban nehezíthető.

Botkormánnyal lehet az emelkedéstsüllyedést és a fordulást irányítani. A motor teljesítményét a szám billentyűk szabályozzák növekvő sorrendben "9"-tól "9"-ig. A futóművet az "L" gombbal lehet ki és be mozgatni. A kerékfék a "B" bil-

lentvűre működik.

"F"-fel a féklapot lehet mozgatni. A "cursor" mozgatására szolgáló gombok a kitekintés irányát változtatják, így szokatlan módon teljes körpanorámában győnyörködhetünk. A műszerek közül mutatós a magasság- (ALT), sebesség- (SPD)

és a motorteljesítmény-mérő (POWER) valamint a leszállító- (ILS) és üzem-anyagműszer. Természetesen analóg a műhorizont is, mely a bólintási szőgön kívül az elfordulást is jelzi a műszerfal tetején, középen. Vannak persze digitális kijelzések is: bólintási szög (PITCH), fék-lap kitéritési szög (FLAPS), repülési irány (HEAD) és az emelkedés vagy süllyedés sebessége (CLIMB). A jobb alsó sarok-ban látható a rádió iránymérő, mely azt jelzi, hogy a földön elhelyezett két rádió-adótól a gép az adott pillanatban éppen milyen irányba esik.

A repülési feladatok sokfélesége miatt nem próbálok általános receptet adni a végrehajtásra. A felszállással általában csak akkor van probléma, ha nagyon megterheltük a repülőgépet. Ilyenkor használjuk ki a pálya teljes hosszát, ezért egészen a végétől kezdjük a nekifutást. A féklapot nyissuk ki 20 fokra és persze adjunk maximális gázt. Leszálláskor már messziről keressük meg a pálya tengelyét és vezessük rá a gépet, így később már csak a magasságra kell ügyelni, amit megkönnyít a jól látható árnyék.

Felhős időben (IFR) a repülőtereket nem könnyű megtalálni, mivel 250-es magasság fölé emelkedve teljesen eltűnik a táj. Segítséget jelenthetnek a rádió iránymérők jelzései, vagy az a gyakorlat, amit tiszta időben végrehajtott repülések közben szereztünk, így tudjuk például, hogy milyen irányba mennyi ideig repültünk, mielőtt elkezdtűk a lesüllyedést egy repülőtérre.

Másik megoldás, hogy nem emelkedűnk 250-es magasság főlé, és így nem veszít-jük szem elől a földet, de a hegyek között nagyon "észnél kell lenni", nehogy a hegyoldalnak repüljünk. A repülőteret se könnyű ilyen lapos szögből azonosítani.

Mindent összevetve a program igen jól használható és élvezetes, bár nem nevezhető igazán valósághű szimulátornak, mivel a megjelenített repülőgép mozgása csak nagy vonalakban hasonlít az igaziakéra.

HELL CAT ACE

Egy második világháborús amerikai vadászgép vezetőülésében kell a megadott feladatot végrehajtani, lelőni az ellenséges, japán gépet vagy elmenekülni előle. A botkormány úgy használható, mint a repülőgép kormánya, a motor teljesítményét az "1"-es gombbal lehet növelni és tőle balra levő, nyilat ábrázoló billentyűvel csökkenteni. A "Z" gomb hatására ejtőernyővel elhagyhatjuk a bajbakerült gépet. Az "F1" billentyűvel visszatérhetünk a játék elejére.

A műszerfal a végletekig leegyszerűseített. Teljesen digitálisan jelzi a sebességet (SPD), magasságot (ALT), lőszermaradékot (AMMO), motorteljesítményt (PO-WER) és a repülési irányt (COURSE). A műszerfal tetejének közepén található még egy visszapillantó tükőr, melyben a hátulról támadó ellenséges gépeket lehet szemmeltartani.

A kilátás is meglehetősen egyszerű. A horizont és a Nap vagy Hold látható a napszaktól függően. Időnként az ellenséges gép is feltűnik.

A feladat végrehajtása ott kezdődik, hogy gépünkkel az ellenség közelében repülünk így nincsenek fel-, illetve leszállási problémáink.

A gép teljesen műrepülhető, tehát akár buktenccel is az ellenség hátába kerülhetünk, bár az alapvető taktika a fordulóharc, ahol a repülők egymás körül keringve igyekszenek a másikat géppuskavégre kapni. Figyeljük meg: nagy sebességgel nem tudjuk eléggé beszűkiteni a fordulót, hogy a másik mögé kerüljünk. A feladat nehezedésével nő az ellenség mozgékonysága és harciassága és romlik a mi poziciónk, például egyre kevesebb lőszert kapunk.

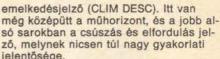
Meglehetősen élvezetes légiharcokban vehetünk részt, különösen felemelő a légigyőzelem után megjelenő trófea és zene. Az már csak a legkukacosabb birálókat zavarja, hogy a tényleges repülés nem az ellenség megpillantásával kezdőik és lelővésével ér véget. A valóságos háború sebtében kiképzett pilótáinak gyakran több gondot okozott a fel- és leszállás, mint az ellenség.

SPITFIRE '40

E program révén a maga korának egyik leghíresebb angol vadászgépével vehetünk részt a Második Világháború egyik fordulópontjának tekintett Angliai Légicsatában. A kor technikai színvonalának megfelelően a földön álló gép pilótája rövid eligazítás alapján indul el megkeresni az ellenséget.

A gép vezetésében a botkormány az alapvető segédeszköz, de a lábkormány is megtalálható a "Z" és "X" billentyűkön. A gázkart pedig a "Q" és "W" gombok mozgatják. "F"-fel a féklap kezelhető, "M"-mel tekinthető meg a térkép, a szóköz billentyűvel pedig a műszerfal és a kilátás váltogatható a képernyőn. Ezeken kívül "V"-vel ki-be kapcsolható a hang, "RETURN" hatására meg visszaállhatunk a program elejére.

A műszerfal talán a program legsikerültebb része. Középső négyszőgében találhatók a repülés műszerel: sebesség (MPH), magasság (ALT), irány (GYRO) és

A széleken vannak a repülőgép működését jelző műszerek. Bal felső sarokban a féklap kibocsátott vagy behúzott helyzetét jelzi egy "D" vagy "U" betű. Alatta az űzemanyag mennyiségjelző. Jobb oldalt a motor fordulatszám mérő (RPM), alatta a futó (GEAR) és kerékfék (BRAKE) állapotát jelző lámpák. A műhorizont alatt egy kis háromszög elmozdulása az oldalkormány (lábpedál) helyzetét mutatja.

A főldön állva lenyűgözően reális a kilátás. Megtalálhatók a látványt korlátozó széles ablakkeretek és egy visszapillantó tükör is.

Felszálláshoz először is engedjük a fékszárnyat, majd növeljük maximumig a motor teljesítményét és engedjük ki a féket. Ha a sebességmérő mutatója biztosan túlhaladt a minimális sebességet jelző piros háromszögön, húzzuk hátra a botot, amíg fel nem emelkedik a gép a földről. Húzzuk be a futót majd a fékszárnyat, nehogy 250-es sebesség fölött kint maradjanak.

A játék a lényeget leszámítva tökéletes. Hangja csodálatos, képei lenyűgözőek. Csak éppen a képernyő kezelés egy kicsit "lomha" így például a légiharc közben a képváltások olyan ritkán követik egymást, hogy az teljesen alkalmatlan arra, hogy a mozgás érzetét keltse. A műszereknek sem vesszük sok hasznát ilyenkor, ugyanis az oda-vissza váltás a kilátás és a műszerfal között megengedhetetlenül hosszú ideig tart.

THE DAM BUSTERS

Miután elhárult Anglia fölül a német támadás veszélye, megkezdődött a "látogatás" viszonzása. Egy ellenséges duzzasztógát lerombolásában vehetünk részt Lancaster típus négymotoros éjszakai nehézbombázó géppel. Mivel a gép teljes személyzetét helyettesítenünk kell, mi vagyunk a pilóta, a navigátor, a fedélzeti szerelő, a lövész és a bombatiszt. Villámgyorsan kell a munkahelyeket váltogatni, de megéri.

Az egyes munkahelyeket "1"-től "8"-ig a szám billentyűkkel változtathatjuk.

Navigátor ("5"-ös gomb). A hadműveleti terület térképei között lapozgathatunk, miközben gépünk helyét és helyzetét is látjuk.

A botkormány segitségével egy "navigációs pont"-ot helyezhetűnk el a térképen, melyet a pilóta könnyen megtalál. Pilóta ("1"-es gomb). A botkormánnyal vezeti a gépet, miközben az ablakon át látja az előtte levő terepet, és az egyszerű műszerfalról leolvashatja (balról) a magasságot, irányt, bedőlést a forduláshoz és a sebességet. Az iránytűben levő függőleges vonal akkor kerűl középre, ha a navigátor által kijelölt "pont" felé repülünk.

Orriövész és bombatiszt ("2"-es gomb) légiharcban a botkormány segítségével kezeli a géppuskát a vadászrepülők, reflektorok és léggömbök ellen. Bombavetéskor – szintén a bottal – oldalirányú helyesbítésekkel rávezeti a gépet a célra

és oldja a bombát.

Farokíövész ("3"-as gomb). A hátulról támadó vadászok ellen harcol

géppuskájával.

Fedélzeti szereiő ("6"-os, "7"-es gombok). Repülés közben a hajtóműveket ellenőrzi ("6"-os gomb), és a botkormány segítségével változtatja a gázkarok és légcsavar állásszög szabályzók állását, illetve szükség esetén leállítja a meghibásodott motorokat a jobb főlső sarokban levő leállító karokkal. Felszálláskor a "7"-es gombbal előhívható pulton kezeli a fékszárnyat (középen) és a futóművet (jobboldalt).

Bombavetés előtt a fegyver panelen ("4"es gomb) előkészítjük a bomba kioldását,

kinyitjuk a bombatér ajtaját.

Végül a "8"-as gombbal előhívhatjuk a harc állását jelző táblát, melyről leolvashatóak az elért győzelmek és elszenvedett sérülések.

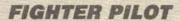
Felszálláskor előbb bocsássuk ki a fékszárnyat, majd növeljük maximumig a motorok teljesítményét. Miután a gyorsulás folyamán a sebességmérő mutatója túljutott a függőleges helyzeten, húzzuk hátra a botot és várjunk, amig a gép felemelkedik. Ezután gyorsan vonjuk be a futóművet és a fékszárnyat, majd csökkentsük a motorok teljesítményét, amig a gázkarok fölött lévő mutatók abba nem hagyják a villogást. Később is ellenőrizzük időnként ezeket a műszereket, mert a villogás a motor túlterhelését jelzi A célpont megközelítésekor ereszkedjünk olyan alacsonyra, hogy a magasságmérő villogni kezdjen, készítsűk elő a bombavetést, majd megfelelő pillanatban oldjuk a bombát.

A pilota repülési lehetőségei korlátozottak, de egy több tonnás órlásgéppel a vallóságban sem lehet sokat "virgonckodni". Nagyon reális viszont a repülőszemélyzet idegi és szellemi megterhelésének érzékeltetése, amikor az ember szeretne többfelé szakadni, de mégis kénytelen pillanatok alatt eldönteni, hogy melyik a legfontosabb tennivaló és csak

Ezután következik a fedélzeti számítógép kijelzője, mely az ellenséges gép magasságát, a rádióadó égtáj szerinti távolságát vagy a leszállító műszer információit mutatja. A jobb szélen az üzemanyag mennyiségét (FUEL) láthatjuk, alatta a futók helyzetét és legalul a lőszerkészletet. A felszállást tetszőleges féklapállással és akár a teljes teljesítmény egy hányadával is végrehajthatjuk. Vigyázzunk, a gép fürgén gyorsul és a maximális sebességek: földön 250, nyitott futóval 300 és a fékszárny mozgatásakor 470. Harc közben időnként le kell szállnunk javítás és feltőltés céljából, ilyenkor a fékszárnyat engedjük ki. Nem csak azért, hogy a minimális sebességet 130-ról 120-ra csökkentsük, de így tudjuk csak lassú repülésnél a sebességet stabilizálni. Földetéréskor a süllyedés sebessége ne legyen több 10-nél.

A játék meglepően reális feladatok elé állítja "pilótáját". Szinte soha nem jutunk

azzal törödni. Például ellenőrzi a motorok állapotát, miközben a támadó vadászok golyói szaggatják a gépet. Egy szó mint száz, igen élvezetes és eléggé reális képet nyújt egy bombázógép személyzetének háborús viszontagságairól.

Az F 15-ös amerikai vadászrepülőgép adatai alapján készült magas színvonalú igazi szimulációs program. A repülés és a légiharc minden fontosabb eleme gyakorolható rajta különböző időjárási körülmények között.

A vezetés fő eszköze itt is a botkormány, mely azonosan működik a repülőgépével. Van oldalkormány is, ami főleg a földi gurulás közben nélkülözhetetlen, "Z" és "X". A hajtóművek teljesítményét a "Q" gombbal lehet növelni és az "A"-val csökkenteni. A fékszárny nyitását-csukását a "S" és "W" gombokkal

végezhetjük.

"N" gombbal választhatjuk ki a szükséges rádió irányadót. "M"-mel előhívhatjuk a térképet, "C"-vel válthatunk a harci üzemmódra és vissza, csak ebben az állapotban lehet a géppuskát használni a boton lévő elsütő billentyűvel. A fedélzeti számítógép kijelzőjét az "F7"-es billentyűvel szabályozhatjuk. A futóműveket az "U" gombbal mozgathatjuk és a "B"-vel tudjuk betékezni. A műszerfal bal oldalán található a navigációs műszer, mely harcban a radar kijelzője is. Látható rajta a gép iránya, a cél vagy navigációs rádióadó iránya és távolsága és a géphez viszonyított hely-

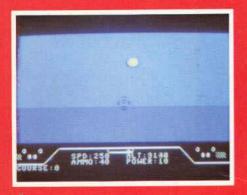
a cél vagy navigációs rádióadó iránya és távolsága és a géphez viszonyított helyzete. A középen lévő sziluett jelzi a harcban elszenvedett sérüléseket. Ettől jobbra van a sebességmérő (SPEED) és a fékszárny visszajelző (FLAP). Középen a műhorizont található, melyen baloldalt a dőlés (fordulás), míg jobbra a bólintás (emelkedés) látszik.

Alatta a hajtómű teljesítményét jelző műszer. Jobbra a magasságmérő (ALTITUDE) és a függőleges sebességjelző (VSI). olyan szintre, hogy ne lehetne a technikát tovább tökéletesíteni. Habár könnyen meg tudjuk tanulni a felszállás és egyszerű repülés titkait, egy ködben és széllökések közepette végrehajtott leszállás hivatásos pilótákat is megizzaszt.

FLIGHT 2

Ez a program azt a célt tűzte maga elé, hogy teljesen professzionális repülés-szimulációhoz juttatja tulajdonosát. Használatához kötetnyi utasítást és térképet kell gondosan áttanulmányozni, de az sem árt, ha vezettűnk már igazí repülőgépet.

Terjedelem híján le kell mondanunk a kezelőszervek és műszerek ismertetéséről. Csupán felsorolásukkal próbálkozunk: kormányok, trimmek, féklap, futó, fék, lámpák, porlasztó fűtés, rádlók (navigációs és kommunikációs) hangolása, pörgettyűs iránytű egyeztetve a mágnessel, magasságmérő beállitva az aktuális iégnyomás szerint stb. Mindezért kárpótlásul háromdimenziós látképet kapunk és ha sikerül, a New York partjánál álló Szabadságszobrot is körberepülhetjük. A játékosabb elmék számára légiharcra is lehetőség nyílik. Az embernek néha az az érzése a program láttán, mintha a programozók egy kicsit túl nagy fába vágták volna a fejszéjüket. Repülés közben gyakran zökkentik ki a pilótát hoszszadalmas lemezolvasások, mivel a gép memóriája képtelen a szükséges adattömeg befogadására.

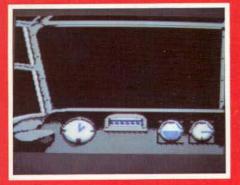

Repülésszimulátorok C-64-re

- 1. Hell cat Ace
 2. Flugsimulator (Space Shuttle)
 3. The Dam Busters
 4. Fighter Pilot
 5. Spitfire '40 pilótafülke
 6. Spitfire '40 műszerfal
 7. Boeing 737
 8. Flight Simulator 2

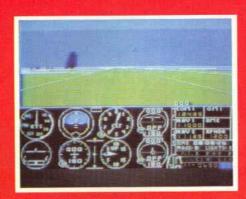
Végül megkíséreljük néhány szempont alapján összehasonlítani, osztályozni a fenti programokat

可需要的出现的	737	SPACE	SOLO	HELL	SPIT	DAM	FIGHT	FLIGHT2
Müszerfal	4	3	4	2	5	3	4	5
Kilátás	3	2	5	4	4	4	4	5
Vezethetőség	4	2	4	4	3	4	5	4
Fizikai modell	2	4	3	4	4	3	5	5
Hanghatás	4	0	4	5	5	4	4	4
Mozgásszabadság	3	2	4	5	5	4	5	5
Összesítés	3	2	4	4	4	4	5	5

Minden kedves olvasónknak sok jó leszállást

Háy György

kivánunk!

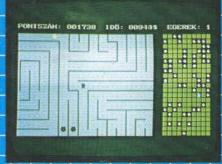

SAKK Kezdőknek

Karakterszerkesztő 0) betűkészletőkot, játékatomakot, agyedi grafi-kákat tervezhet ezzel a programmal a felhasz-náló. A lehetőségeknek csak a lantázia szab ha

Menekülés

Ki jut az erdőbe? Diones professzor másik latóka a matematikai logika fejlesztésére: a kapuk célirányos beprog ramozásávai kell figuránnkkai meghatározott út vonalakat bejáratnunk.

Abraka-dabra

OKTATÓ ÉS FELHASZNÁLÓI PROGRAMOK

Commodore 16

SZÁMÍTÓGÉPRE

NOVOTRADE - OCTASOF

ÁLLAMI KÖNYVTERJESZTŐ VÁLLALAT-NOVOTRADE 2C

. BUDAPEST

Táncsics

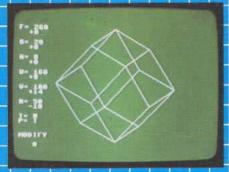
Könyvesbolt

1073 Lenin krt. 17

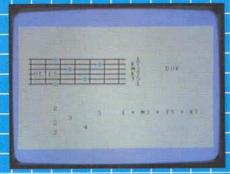
Könyváruház
1061 Liszt Ferenc tér 9.

Telefon: 420-353

22

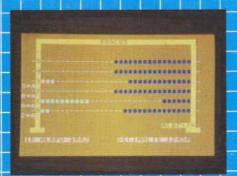
Axonometria

Akkordiskola Gilározni tanulók segítsége ez a onarozni tanulók segítsége ez a program, amel szaznál lőbb akkordfogást ismertet, és vissze is kérdezi őket.

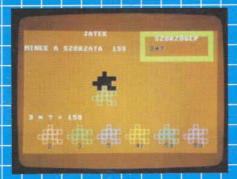

Keresd a térképen. zből álló programcsomag, ámely k

stványos, dinamikus taklikai nágy játěkosig játszhatják.

MÜVELT NÉP KÖNYVTERJESZTŐ VÁLLALAT-NOVOTRADE 2C

. PÉCS Zrinyi Miklós

Könyvesbolt

7621 Jókai u. 25.

SZEGED

Tömörkény

Könyvesbolt 6720 Lenin krt. 48

elefon: 72-12835

Telefon: 62-21453

. SZOMBATHELY

Savaria Konyvesbolt

9700 Mártirok tere

Telefon: 94-12341

• VESZPRÉM

Kölcsey Ferenc

Konyvesbolt 8200 Kossuth L. u. 8.

. DEBRECEN

Szak- és ismeretter esztő Konyváruház

4024 Hunyadi u. 8 Telefon: 52-23237

SZOLNOK

Szigligeti

Konyvesbolt

5000 Sagvari krt. 35

Telefon: 56-11133

. GYÖR

Pattantyús Á. Géza

Szakkonyvesbolt

9021 Molnar F. u. 9

A PROGRAMOK KAPHATÓK A 2C ÜZLETHÁLÓZAT

BOLTJAIBAN:

NOVOTRADE -

és a Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalat

boltjaiban

1136 Budapest Balzac u. 35. Tel.: 402-954 Az Állami Könyvterjesztő Vállalat

2C ÁRUHÁZ

 BUDAPEST • PÉCS

SZEGED

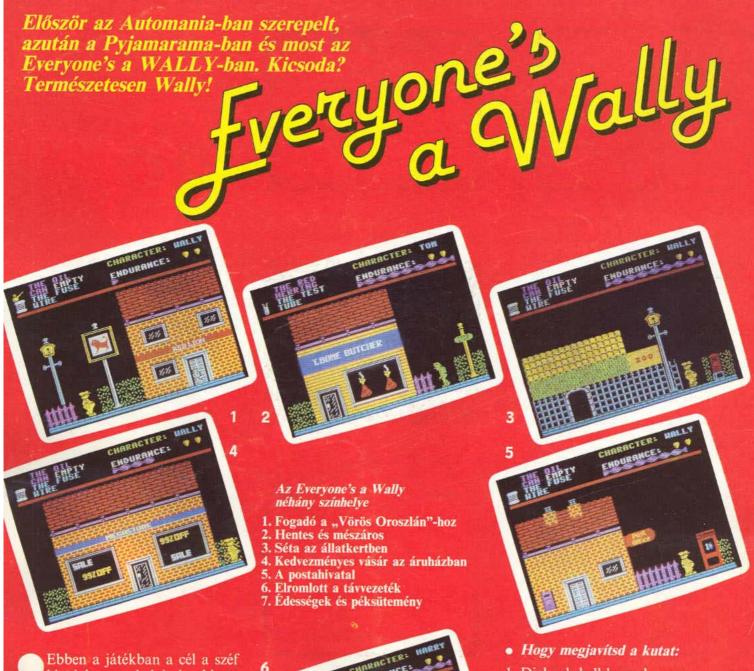
SZOMBATHELY

VESZPRÉM

DEBRECEN

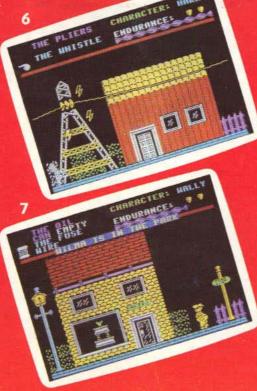
SZOLNOK

GYÖR

Ebben a játékban a cél a széf kinyitása a helyi bankban. El kell távolítani a benne lévő pénzt, hogy kifizesd a családodnak az általuk végzett munka bérét. Először azonban minden egyes szereplőnek el kell végeznie a saját munkáját. A szereplőknek (összesen öten vannak) más és más a képesítése.

Wally a munkavezető (aki a ház körüli munkákat végzi el), Dick vízvezetékszerelő, a haszontalan Tom műszerész, a hippi Harry villanyszerelő, Vilma pedig Wally felesége, akinek specialitása a vásárlás. Van egy hatodik szereplő is, Herbert. Ő Wally és Vilma gyereke, de őt nem lehet irányítani. Bármelyik szereplőnek a hollétét megtudhatod az 1–5 gombok lenyomásával, miáltal az illető utca vagy épület neve láthatóvá válik.

- 1. Dicknek kell lenned.
- Menj a péküzletbe és vidd el onnan az amerikai mogyorót.
- 3. Menj a postahivatalba és vidd el a gumitömlőt.
- 4. Menj az állatkertbe és cseréld ki a mogyorókat franciakulcsra.
 - A mogyorók nélkül nem engednek be az állatkertbe, és behajítanak az akváriumba.
 - Az akváriumba kerülsz akkor is, ha a kút tetejére állsz, vagy ha bemész a széfbe a kombináció valamelyik darabja nélkül.
- 5. Állj a kút tetejére, így a kút most meg van javítva.

Hogy felépítsd a falat:

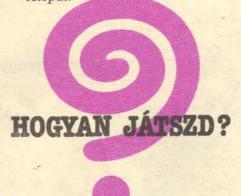
- 1. Wally-nak kell lenned.
- Szerezd meg a vödröt és a homokot.
- Allj a kútba a vödör megtelik.

SZÓTÁR SCREWDRIVER csavarhúzó THE PLIERS harapófogó THE WHISTLE fütyülés THE HOOK eltörött BROKEN horog THE FUSE kiolyadt biztosíték BLOWN THE TEST TUBE próbacső THE PLUNGER gumicső THE BAKERS pékség THE MONKEY amerikai mogyoró NUT'S RED LION vörös oroszlán lebélvegezet-THE PARCEL UNSTAMPED len csomag THE MONKEY franciakules FRENCH THE TROWEL vakolókanál gumibélyegző THE RUBBER STAMP THE FUSE WIRE biztosító huzal THE PATCH folt út, ösvény, THE PATH

járda

homok

- 4. Menj a cementkeverőhöz és mozogi körülötte addig, amíg zörejt hallasz.
- 5. Szerezd meg a vakolókanalat és meni a Wall Street-re.
- 6. Meni végig a falon és a fal felépül.

Hogy megjavítsd a biztosítót:

- 1. Harrynak kell lenned.
- 2. Szerezd meg a biztosító vezetéket és a biztosítót. A biztosító most rögzítve van!

Hogy megjavítsd a villanyoszlopot:

- 1. Harrynak kell lenned.
- 2. Ugori a telefonfülkébe és játssz ott addig, mig egy rövid hangot nem hallasz!

- 3. Hagyd el a fülkét és szerezd meg a jó szigetelőt (Vilmának rendszerint van ilven).
- 4. Szerezd meg a csavarhúzót a vasútállomásról.
- 5. Menj a School Lane-ra, a szikrák el fognak mozdulni és te fel tudsz mászni az oszlop tetejére és ki tudod cserélni a szigetelőt.

6 Hogy lebélyegezd a csomagot:

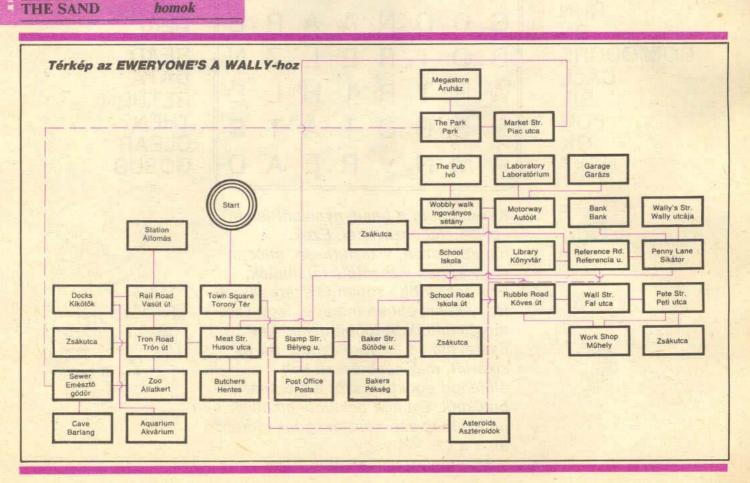
- 1. Vilmának kell lenned.
- 2. Szerezd meg a gumibélyegzőt és a csomagot.
- 3. Meni a postahivatal végére és a csomag lebélyegeztetik.
- 4. Most, a dokkokhoz kell vinned, de hogy hová kell tenned, abban sajnos én sem vagyok biztos.

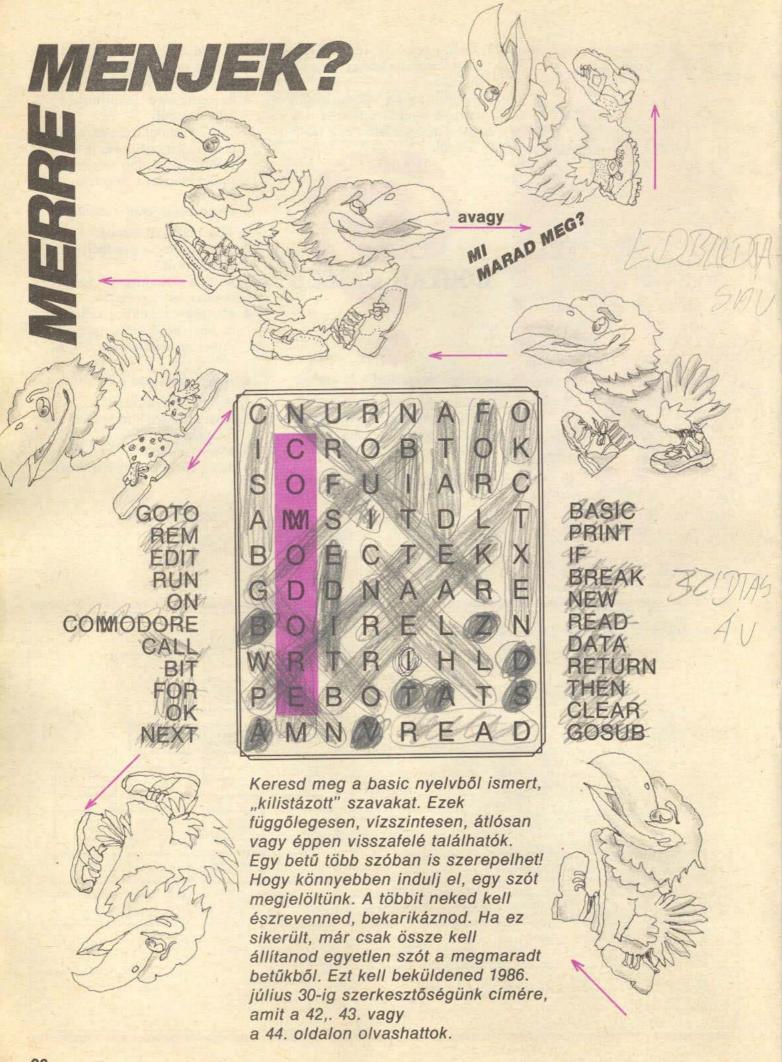
Hogy megjavítsd a horgot:

- 1. Wallynak kell lenned.
- 2. Szerezd meg a horgot és az extrafinom enyvet.
- 3. Menj a műhelybe, ugrálj a berendezés körül és a horog rögzül.

Jó szórakozást!

GÖRGÉNYI CSABA

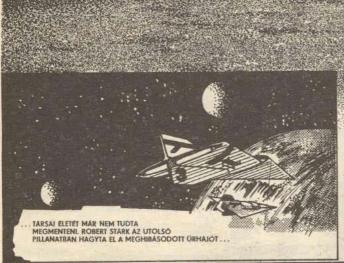

Rajzolta: Bokros Péter Szöveg: Serfőző Magdolna-

Boris Péter

7781-503

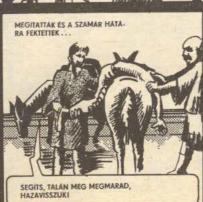

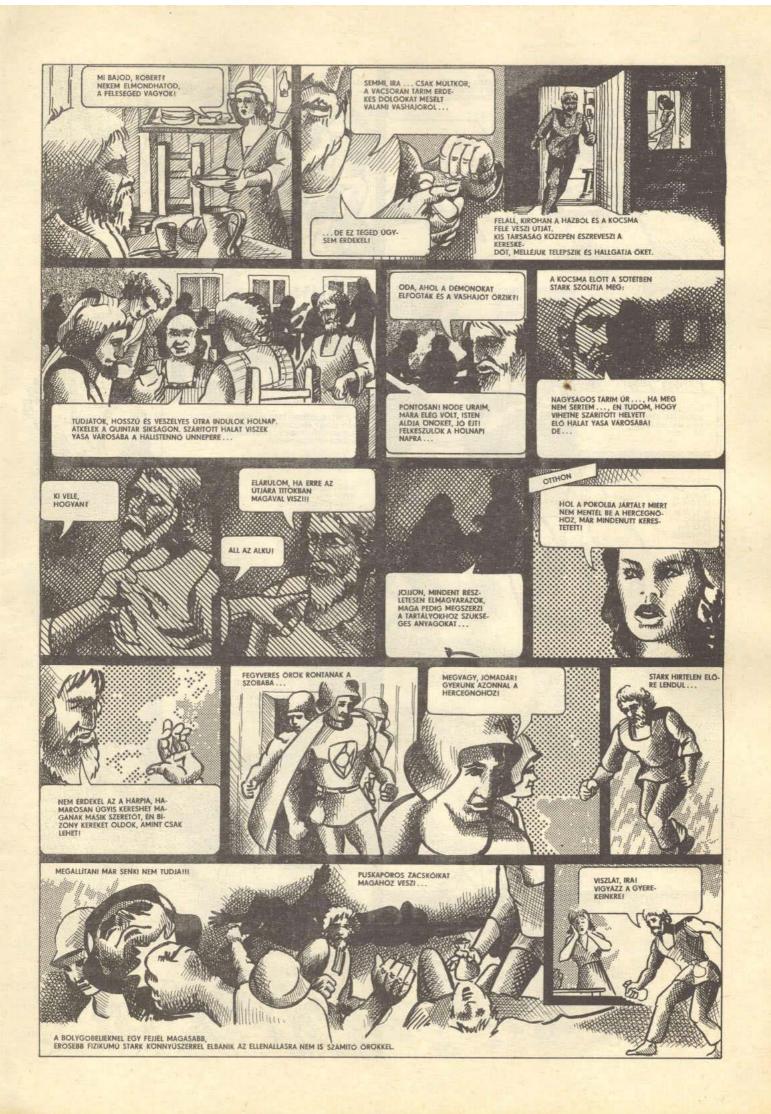

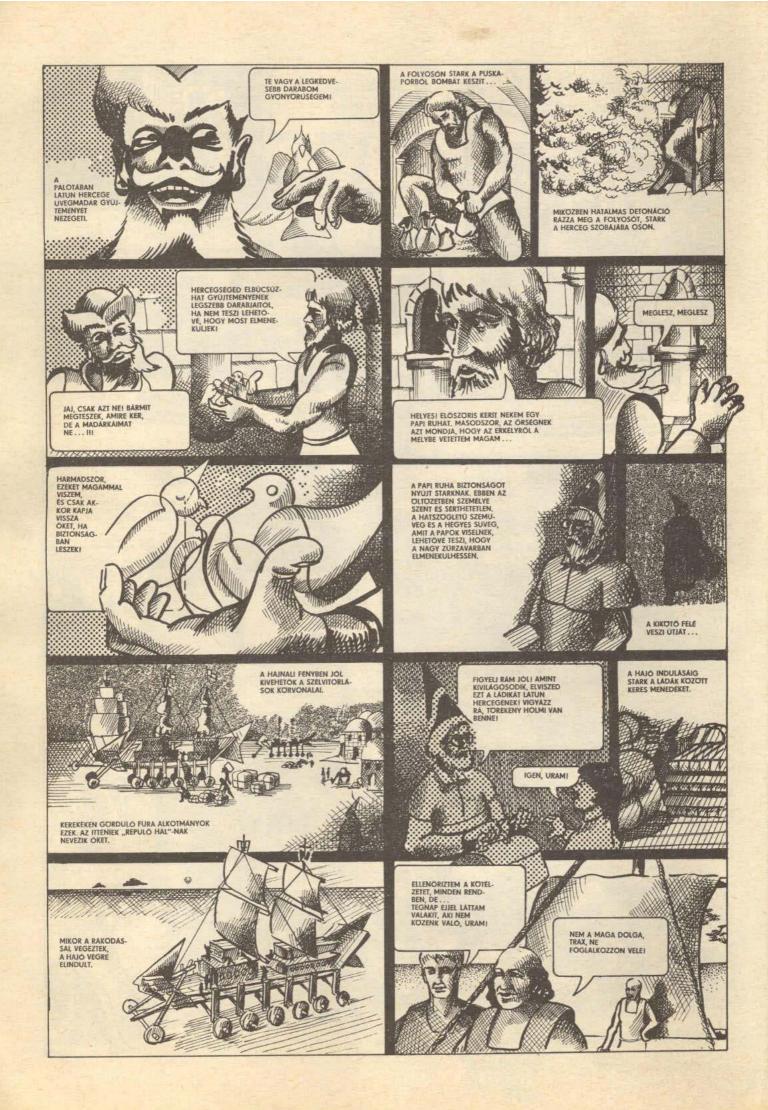

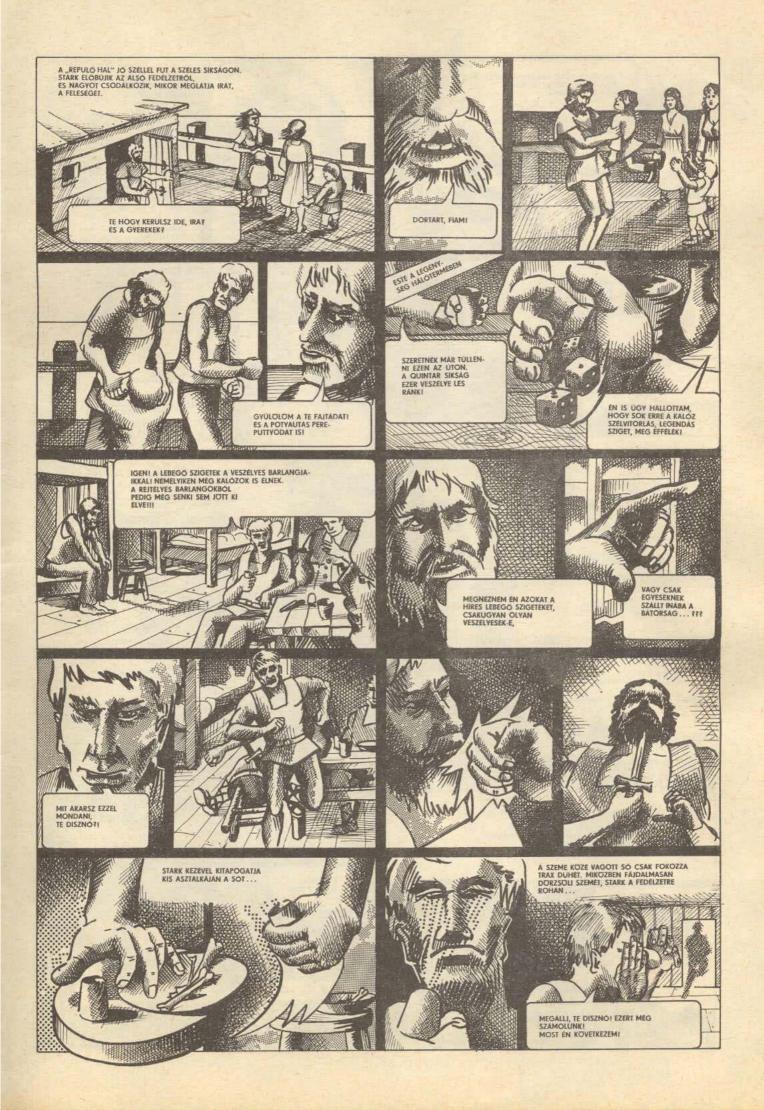

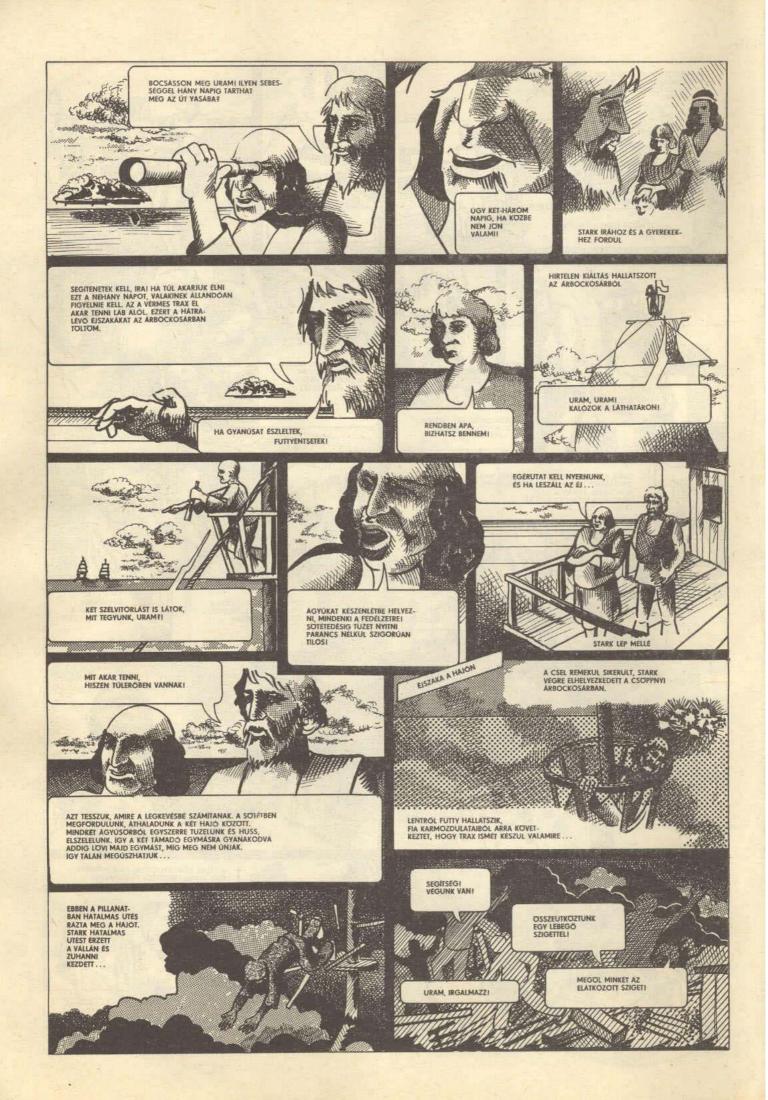

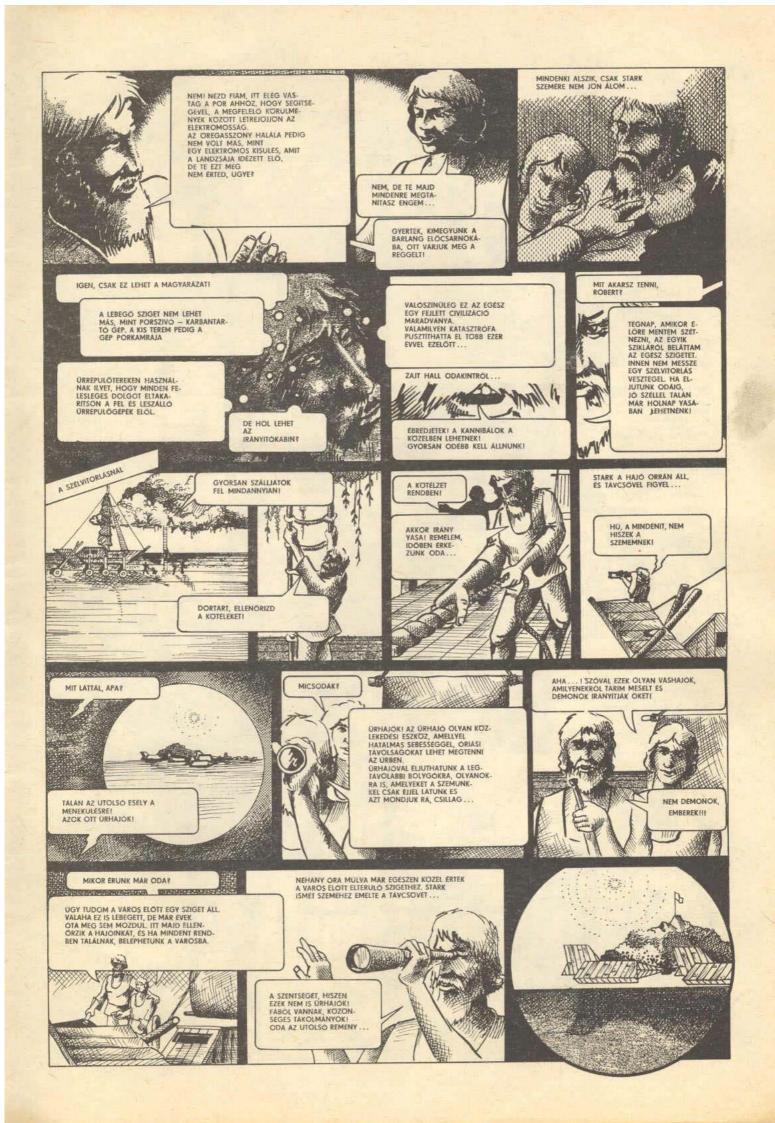

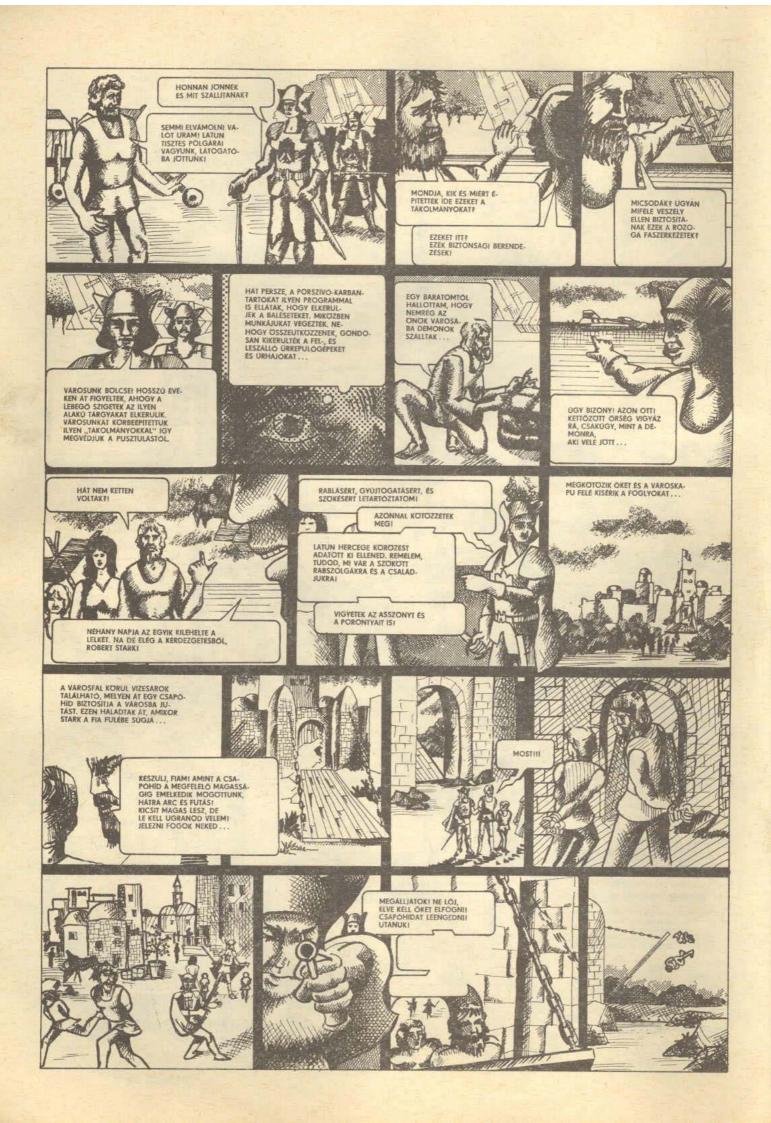

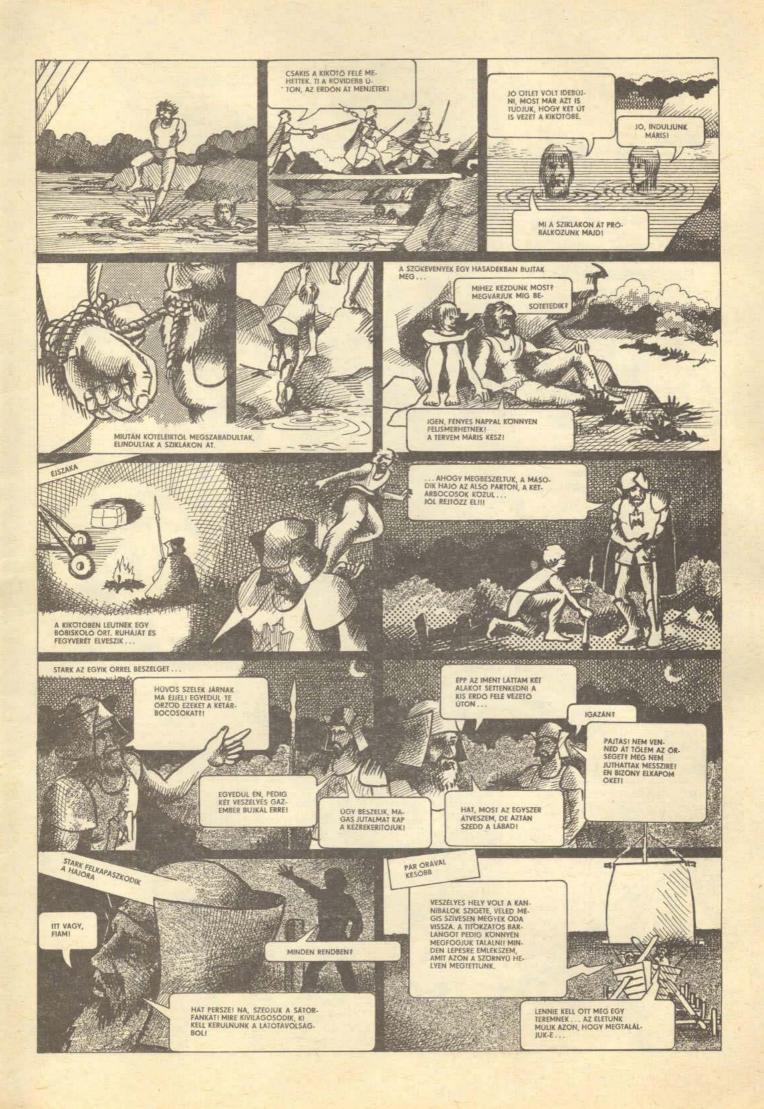

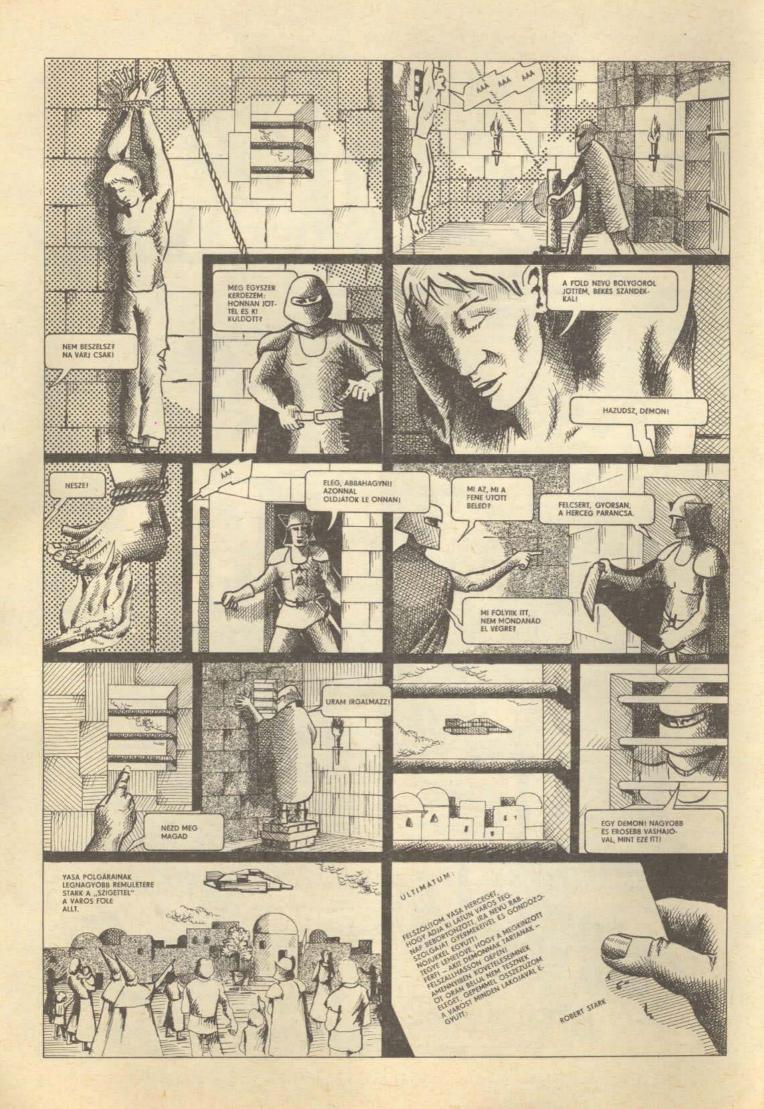

FEL NEM HASZNÁLT KÉZIRATOKAT, PROGRAMOKAT NEM ÓRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA!

			Réal	▼.,	Mocsár	V	Inditó	V	Örzött	∇	Megijed	-V_	Indok		V	Kérdő-	V	
			Régi bûntető- eszköz	1	Osztásnál lehet	1	utasitás BASIC	8	törgyak Semenet		Segédet NSzK autójel	B	Szálloda- lánc	7	K	névmés Computer tipus	K	Folyadek
	(1) ▶	Н	19	M	H	Ř	M	1	N	0	E	N	X	1	9	ŧ	R
		2	Elbújna	2 1	IA	P	U	t	λj	M	Japán játék Kerület	6	0	Hibátian "A" vasút	E	P	Rámai 50 hegy, tv-edó	>1
L		•	Vagy. BASIC Hozza- tartozója	0	R	Kladó Kölöszó	N	E	9	5	2	Q	V	4	Föld- művelő- eszköz) E	K	E
Farkas		0	R	0	W	5	Orosz hadvazór Jói látszik	·K	W	7	U	2	0	U	Macaka angolul	0	A	7
Töltsd. BASIC Orszés vezető képző	gas	V	0	1)	0	Legyen, BASIC Tagadószó	L	P	1	Ugrató utasitás PRIMO forgalma- zója	6	0	1	0	Tüdöbaj Személyes névmás	7	B	0
1)	V	W.	Dal	E	N	E	K	Felül- vizsgáló Hazal computer	E	L	2	E	N	Ď	R	Kötöszó Hölgy	5
1		¥)	0	Kereskede- lem rővidítve Utazó	N	E	B	P. M. O. Szovjet bűvész	P	11	()	Énekhung	> _	A	U. N. Ö. Vén	U	N	0
Ken, Nitroge Uran	Tung ên,	6	A)	- La	Megazin Hangfekvés	人大	1	K	R	0	Altóviz	"Kewert" pad	Telerakod Ciklus utasitas		Ŏ	M	6	0
Adatok BASIC Kőlősz		0	M	ij	1	Azonos mad	gánhangzók utbalicsepet	> 1	t	Távadst- feidolgozás Autó felke	> -	A	Ŧ	IR .	R		s névmás béks	8
0		E	hadnagy Igazifotta, régins	H	1	Számító- géptipus	ò	0	4	μ	6	0	0	R		Számitó- gépgyér Hasonmás könyv	V	P
Listéze BASIC Toldate		t		5	T	"A" Vilmost	R	Azonos maganh. Ö, németül	0	0	Szoftver Autóbusz	P	R	0	6	K	4	N
58)	A	0	Áruina egyneműi	Latin üdvözlés Személy- autó tipus	A	y	Ė	Szamályas návmás	> 1		Számító- géptipus	Repülötér Szövet	1 szálloda Rómal 2		E	R	0
Számit Bogtyń		H	A	Ř	D	V	E	R	Afrikal patés Okmány	0	V	H	Ď	ľ	Stan és	P	A	N
b)	/	19	7	t	A	1	N	Papirjai Secézett női név		R	H	市	H		Véletlen függvény Zokog "viesza"	R	N	9
Compu tervező Mutató más	P	5	1	N	C	b	A	1	R	Szatiad memoria G. A.	¥ [Y	M	Énekes madar	R	1	6	0
5	7	2	T	Romai 2 Romai 50		1	"Végtelen" odagurui Római 1	0	4)	6	U	Q	u	Foghüst		N	4	T
		W	A'	Ĺ	A	T	ĺ	U	1	1/4	6		1	Á	9	0	!	Т

EGY MONDAT MURPHY TÖRVÉNYKÖNYVÉBŐL

Beküldendő a számmal jelölt sorokban elrejtett mondat, amely Murphy törvénykönyvéből származik. A keresztrejtvény megfejtését 1986. augusztus 30-ig adhatjátok fel a *BITVADÁSZ* szerkesztőségének címére:

Népszava Lap és Könyvkiadó, Bitvadász.

Népszava Lap és Könyvkiadó, Bitvadász, Budapest VI., Rákóczi út 54., 1964.

A megfejtők között számítástechnikai és más jutalomkönyveket sorsolunk ki. A nyertesek jutalmukat postán kapják meg.

AZ ÚJ ISKOLASZÁMÍTŐGÉP

A Hiradástechnika Szóvetkezet új iskolaszámítógépe a HT 3080 C tipusszámot kapta. Megtartotta széles körben elterjedt elődjének megjelenési formáját és gyakorlatban bevált ló tulajdonságalt és a megnövekedett műszaki követelményeket kielégítő szolgáltatásokkai bővűlt.

A 3 bires. Z80 alapú mikroszámítógép 64 kbyte RAM kapacitással és külön video memoriavai (6,75 kbyte) beápítelt (max. 48 kbyte) EPROM rezidens Basic interpreterrel, monitor és egyéb kiegészítő programokkal rendelkezik, melyek a felhasználói igények szerínt lapozhatók.

A gép nagyfelőontású színes grafikus megjelenítése 192 × 256 képpont közelését teszi lehetővé. Az alfanumerikus kijelzés 24 sorban, sorönként 32 karaktor szöveg kilirására ad lehetőséget. A grafikus, illetve alfanumerikus kijelzésnét 8 db háttérszin, 8 ob rajzolási szín, ketszeres fényerő és villogtatás beallítására van lehetőség. Foketefenér kijelző esetén a különbőző színek gradációs különbsége lineáris elősztású szűrike skálát mutat. Kijelzőként alkalmazható fékets-fenér illetve színes TV készülék, vagy Video Illetve RGB monitor.

A kibővített tasztatúra (74 billentyű) a szabványos magyar ekezetés karaktereket, speciális ASCII ködkészletet és vezérlő karaktereket valamint 8 db felhasználói (programból definiálható) billentyűt tartalmaz. Kialakítása – a korábbi tipusnál bevált – nagy megbizhatóságű elemek felhasználásával történt.

A beépített, valareint a kivülről csatlakoztat ható mágneskazettás tároló biztoeltja a programok és adatok hattertárelását, illetvé egyszerűbb adatleldolgozási felanatok niegoldását teszi lehetővé.

Az alkalmazott hanggenerátor a három hang és egy tövábbl zaj dsatorna teljes programozhatóságát biztosítja, (11 oktáv atfogás, szelektív hangerő és burkológörbe programozhatóság) és így zenel hangok előállítása is lehefséges.

A szamítógép igen gazdag periféria csatlakozási lahetőseggel rendelkezik. Alapkiépőltésben lokális hálózat, 2 db 8 bites párhuzamos a nyomtató csatlekoztatáshoz "Centronics" felület van kialaktíva. További opciocális csatlakozási felületek botkormány, tényceruza, Commodore (soros) periféria csatlakozási floppy drive, stb.

Az új iskolaszámilógép software kielakítása a továbblejlesztés és a kompatibilitás szem előti tartásával valósult meg.

A Basic interpreter a korábbinak bővílett és továbbfejlesztett válfozata, így a HT 1080 Z-re irt programok (melyek közvetlen képernyő kezelést nem alkalmaznak) változtatás nélkül futtathatók. Az új Editor program telles képernyő szerkesztést tesz lehetővé. A monitor program a gépikodú programozást teszi egyszerűbbé.

Különleges tulajdonsága az új iskolaszámítógépnek hogy alkalmassá tehető (segédprogram felhasználásával) a ZX Spectrum alapgépre (48 k) írt önállóan működő felhasználói programok valtoztatás nélküli futtatására, illetve a ZX Spectrum-hoz készült illesztők valamint perifériák fogadására.

THE WATER OF THE STATE OF

SERE BERE

Olvasóink rendelkezésére áll a következő számtól induló csere-bere rovat. Lehet ebben hardver, szoftver cserepartnert keresni, ajánlható szakirodalom, lehet felvázolni problémát, hátha valaki már megoldotta, tudja a választ. Klubok felhívásait is szívesen közöljük. Nem fogadunk el azonban üzleti jellegű hirdetéseket, mivel: csere-bere rovatunk ingyenes. Hirdetéseiteket az alábbi szelvény kitöltésével, és a Népszava Lap- és Könyvkiadó BITVADASZ Szerkesztősége címére adhatjátok fel... a beérkezett hirdetéseket a beérkezés sorrendjében közöljük.

A hirdető neve: A hirdető címe:
A hirdetés szövege (LEGFELJEBB 240 KARAKTER)
BITVADÁSZ
Népszava Lap- és Könyvkiadó
Budapest, VII. Rákóczi út 54. 1964

CSEPEL MŰVEK SZÁMÍTÁSTECHNIKAI VÁLLALAT

Vállalatunk az 1960-as években kezdte meg működését, mint Gépi Adatfeldolgozó Központ a Csepel Művek területén. Az 1970-es évektől Számítástechnikai Intézet, majd 1983 júliusától mint Számítástechnikai Vállalat végzi munkáját.

Működési területünk a Csepel Művek önálló vállalataira és számos ipari vállalatra, intézményre kiterjed.

A számítástechnika alkalmazása, a szervezési munka gyakorlati végzése során összegyűjtött tapasztalat, szakembereink felkészültsége, párosulva a megfelelő színvonalú technikai feltételekkel, úgy érezzük alkalmassá tesz bennünket arra, hogy rendelőink igényeit magas színvonalon kielégíthessük, illetve szakmai fejlődésünket biztosítsuk.

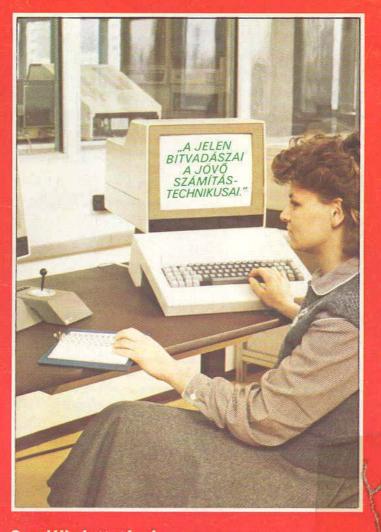
Az elmúlt években feladataink elvégzése során a pályakezdő fiatalok könnyen be tudtak illeszkedni vállalatunk évek alatt kialakított rendjébe és bizalommal tekinthettek jövőjük elé

A következő munkaköröket ajánljuk fel pályakezdő fiataloknak.

8 általánost végzettek számára:

ADATRÖGZÍTŐK

kulturált munkakörülmények között modern, csoportos, mágnesszalagos adatrögzítő gépen dolgoznak. Rendelkezünk egy 8 terminálos RC 3600-as berendezéssel és egy 9 terminálos VPLX rendszerrel. Minden géptipus megfelel a modern számítástechnikai követelményeknek. Az adatrögzítők munkáját segíti a képernyös megjelenítés és a könyvtározott rögzítő programok kidolgozott rendszere. A munkavégzés két műszakban történik, ezt elsősorban jó felkészültségű 8 általánost végzett fiatal lányoknak ajánljuk. Jövedelemlehetőség, tanulmányi eredménytől függően, betanulás után 3-4000,— Ft/hó.

Középiskolát, (elsősorban szakirányú) végzettek számára:

OPERÁTOROK

a számítógépek kezelői, "felügyelői". Nélkülűk a gép nem "életképes". Munkájuk minden egyes számítógép feldolgozásban benne van, részesei a számítógép munkájának.
Az operátorok vállalatunknál sokoldalú kiképzésben vehetnek részt. Megtanulják az ESZR (R-22), az ICL (SYSTEM 4-52) nagygépek, az IBM PC, AT/XT, Sanyo és Commodore kisgépek kezelését és programozását. A nagygépeket kezelő operátorok munkájukat három műszakban végzik. Jövedelműk, a tanulmányi eredménytől függően, betanulás után 4-5000,— Ft/hó.

Szociális juttatások:

munkásszállás, sportolási és kulturális lehetőségek, kedvezn ényes étkeztetés, szakmai továbbtanulás és nyelvtanulás támogatásia.

A vállalat neve: A vállalat címe: Megközelítés:

CsM. Számítástechnikai Vállalat

Jelentkezés: Telefon:

1751 Budapest XXI., Gyepsor u. 1.
A Boráros tértől gyorsvasúttal,
Csepel Művek Gyártelep, II. kapu (felvétel).
A személyzeti vezetőnél, ill. szakterületi vezetőnél.
131-860/32-91, vagy levélben a fenti címen.

